

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

Tract. IV. Resolutiones Quæstionum & casuum Pastoralium de Eucharistiæ
Sacramento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

TRACTATUS IV.
 RESOLUTIONES QUÆSTIO-
 num Casuum Pastoralium.
 DE EUCHARISTIÆ SA-
 cramento.
 CAPUT I.
 DE MATERIA ET FORMA EU-
 charistiæ.

QUAERO. *Quomodo materia debet esse præsens?* Resp. debere esse præsentem sensibiliter: id enim significat illa vox, *Ho c*, vel *Hic*, in verbis formæ, designans rem sensibus præsentem. Hinc resolvuntur casus seqq.

1. An necesse sit ut materia in manibus habeatur, aut saltè a ministro tangi possit? Item, an necesse sit ut sonus perveniat ad materiam? Resp. negativè. Ratio est quia potest censerì materia sufficienter præsens, licet in manibus non sit, aut paulò amplius quam ut manibus tangi possit. Et potest tam submissè sacerdos consecrare ut sonus ad materiam super alteri positam non pertingat. Sufficit ergo quod digito

demon

demonstrari possit, & aliis sensibus pateat, puta oculis, sicque moraliter præsens sit, nec nimis distans.

2. An necesse sit, ut videatur materia, oculisque præsens sit? Resp. negativè. Nam etiam si formulæ sint in pixide clausæ, aut velo coopertæ, valida est consecratio; si pixis super altare sit posita, aut juxta illud loco apte sensibiliter præsens. Dico, si pixis sit in altari, vel juxta illud præsens: nam si paries intercederet, aut esset clausa intra tabernaculum, non censeretur sufficienter præsens materia.

2. QUÆRO. An qualibet parva vel magna quantitas materiae valide consecratur? Resp. quemlibet cumulum materiae posse consecrari, qui potest esse præsens secundum omnes sui partes moraliter.

Casus accidit in triremibus non multis ab annis, ubi quidam Apostata Sacerdos, cum inferrentur multi sacci panis ad provisionem, omnes præsentes advocans, dixit: *Ego volo hos omnes Panes consecrare*, sicq; elatâ voce pro-

Z

sulic

tulit cōsecrationis verba. Cum igitur inde magna orta foret confusio, tandē resolutum fuit, ut panis illè pueris daretur & reliquum igne absumeretur. Cùm autem aliàs iterum id attētaffet, mortem præeligens servituti, suspensio enecatus est. Ita mihi retulit P. *Sylvester Petrasancta Soc. Sacerdos Illustr. Nuncio Apostolico P. Alfonso Carafæ* confessionibus, eo tempore accidisse, quo confessionibus excipiendis in trinitatibus erat & ipse designatus:

Resp. 2. minimam quantitatem posse consecrari, si modò sit sensibilis. Unde minima particula, in qua conservatur panis substantia, apta est materia consecrationis, sicut & minima vini gutta.

Hinc patet Responsio ad questionem, quã quæritur, an vini guttulæ in calice separatæ à toto, vel minimæ particulæ dissilientes in corporali, & formulis consecrandis separatæ debeant censerì consecratæ? Resp. hoc pendere ab intentione consecrantis. Videtur autem recta esse intentio, vel consecrare solum quod est per modum

cont.

continui intra calicem. Unde verisimile est guttas separatas à toto vino, non esse consecratas: similiter nec minimas particulas dissiliētes à formulis ante consecrationem; quia recta intentio Sacerdotis nō videtur ad minimas illas particulas separatas, & vix sensibiles ferri, nisi aliter determinârit.

3. *Quæro de forma: An possit à pluribus simul pronounciari, & ita simul consecrari?* Resp. posse ut patet ex usu Ecclesiæ Romanæ, in qua novi Sacerdotes simul cum Episcopo verba consecrationis super eadem materiam proferunt. Ubi tamen adverte, quod omnes simul verba consecrationis finire debent, si simul consecrare velint, alioquin qui prius absolvit, solus consecrabit. Quia ergo periculum est, ne multi verba formæ inaniter proferât, imò ne ipse Episcopus principalis cōsecrans nihil efficiat, si alius prius absolvat; quæritur quomodò hæc consuetudo intelligenda sit, aut qualis intentio debeat esse in novis Sacerdotibus? *Respondent* aliqui, solum Episcopum

pum proferre verba formaliter, & cum intentione consecrandi, alios vero materialem in signum potestatis sibi concessæ, & in memoriã cene, in qua Christus cum Apostolis cœnavit, & illis eadem potestatem concessit. Attamen cum in Pontificali Episcopus moneatur altè & paulatim dicere, ut possint simul alii pronuciare, qui etiam moneatur diligentiam adhibere, ut simul absolvant: per hæc indicatur eos proferre verba formaliter, ad consecrandum. *Respondendum* igitur, practicè rectè consuli, ut Sacerdotes, tunc intendant proferre verba tali modo & intentione, quam Ecclesia voluit illos hic habere: ita ut habeant conditionam, vel potiùs disiunctam intentionem, scilicet aut consecrandi cum Episcopo si possint; sin minus, materialiter tantùm verba proferendi; ita ut nullo modo velint ante Episcopum consecrare.

De materia & forma, plura supra in hoc Tract. & in resol. casuum de Sacramento in genere.

CAPUT

TRACTATUS III. 401
CAPUT II.

De suscipientibus Eucharistiam.

QUAERO. *Quae dispositio requiratur, ad digne suscipiendum?* Resp. I. qui conscius est sibi peccati mortalis vel dubius, & practice nõ deponit dubium, tenetur præmittere confessionem, quantumvis sibi contritus videatur. Ita *Trid.* Resp. 2. duabus circumstantiis concurrentibus sufficit contritio, cum scilicet urget necessitas cõmunicandi, & deest copia Confessoris. Hinc resolvuntur casus sequentes.

2. Quando Sacerdos ex officio tenetur celebrare, nec habet alium Sacerdotem nisi longè distantem, quem non potest accedere, potest contritus celebrare. Quænam autem distantia requiratur, ut censeatur non adesse copia Confessarii, moraliter venit prudenti iudicio æstimandum. Nam unius vel duarum leucarum distantiam puto frequenter sufficere. si quis præcedenti nocte in peccatum mortale ceciderit, & matutino tempore oportet celebrare. Adde quod hic multæ

circumstantiæ veniant considerandæ inclementia aëris, infirmitas nõnulla vel senium Sacerdotis, periculum itineris, scandalum & murmuratio populi, si ultra consuetum tempus Missa differatur, Confessiones excipiendæ matutino tempore, si sit dies solemnis & similia. Ex quibus omnibus debet formari, juxta conscientiam timoratam, prudens iudicium.

2. Quando etiam si non teneamur celebrare vel communicare, id tamen sine scandalo, aut infamiæ nota omittere nequimus. Sed hic videndum an probabilem aliquam rationem adferendo, hanc infamiam vitare possimus, tunc enim cessabit necessitas communicandi.

3. Necessitas absolvendi inchoatam Missam, si non facilè, nec sine incommodo possit ad altare vocari Confessarius.

4. Si quis altari admotus, ut communice, recorderur peccati mortalis, & non possit retrocedere sine scandalo, vel nota.

5. Quan

5. Quando pœnitens unicum peccat. mort. habet, quod si confiteatur Confessario qui præsens est, gravem sibi ab illo injuriam metuit, puta sollicitationem ad malum; odium vel inimitiam, revelationem peccati, & similia. Tunc enim non censetur habere cōpiam Confessarii. Si autem habet mortalia alia ex quibus non metuit, tenetur illa confiteri illo tacito.

6. Quando pœnitens non habet aliud mortale, nisi reservatum Superiori, quem adire non potest. Tunc necessitate urgente potest sine confessione pravia communicare contritus.

2. *QUAERO.* An qui in dictis casibus sine confessione communicarunt, teneantur statim post confiteri? Resp. si sint laici cōmunicantes, non tenentur; si verò sint Sacerdotes celebrantes tenentur. Ratio est, quia *Concil. Trid.* hoc praeceptum imponit Sacerdotibus celebrantibus, non verò Laicis communicantibus: in expositione autem legis onus imponentis standum est illius verbis. Verba autem *Trid. fund. Quod si necessita-*

te urgente, Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quam primum confiteatur. Ubi nulla fit mentio Laicorum, censeturq; esse solum præceptum Ecclesiasticum pro Sacerdotibus consecrantibus, & ut publicos ministros se exhibentibus in consecratione hujus Sacramenti. Unde casus sequentes resolvuntur.

1. Si Sacerdos communicet more laicorum, urgente necessitate, non tenetur hoc præcepto.

2. Si quis præmittendo confessionem, ex oblivione peccatum aliquod non fuerit confessus, non tenetur statim confiteri, nisi iterum debeat celebrare.

3. Si quis non præmiserit confessionem, quia non putavit se esse in peccato, quod prius advertit post consecrationem, etiam non tenetur statim confiteri, nisi iterum urgeatur celebrare, & habeat copiam Confessarii.

4. Qui ex malitia omisit confiteri, & celebravit, etiam non tenetur statim post confiteri. Ratio diversitatis

est, quia indignè celebrans peccavit
 quidem, sed nullo speciali præcepto
 ad cōfessionem statim obligatur. Suf-
 ficat enim quod suo tempore eam fa-
 ciat, sicut & quivis alius peccator; quia
 cum solùm præciperetur confessio, ut
 dispositio ratione Eucharistiæ, jam
 transit illa obligatio. At verò qui di-
 gnè celebrat, & non confitetur urgen-
 te necessitate, ex eo non peccat, sed
 tantum remanet obstrictus id postea
 facere, quod antè non potuit. Quare
 transfertur tunc in ipso obligatio. In
 illo verò qui indignè celebrat, videtur
 manere eadem ratio, quæ de aliis pec-
 catis, ut illud sicut & alia non tenea-
 tur nisi suo tempore confiteri. Hæc est
 probabilis aliquorum sententia, cujus
 contrarium non videtur convinci ex
 verbis Tridentini.

3. *QUAERO. Quomodo requiritur, ut
 communicans sit jejunus?* Resp. debet
 esse jejunus jejunio naturali, hoc est,
 ab omni cibo & potu à media nocte
 usque ad Communionem; ut ne qui-
 dem per modum medicinæ quicquam
 sumptus

sumpserit. Per modum tamen salivæ, si quid deglutiatur, non impedit. Hinc resolvuntur Casus sequentes.

1. Si abluendo os incautè parum aquæ deglutiatur, non impedit: quia id per modum salivæ factum censetur, non per modum cibi, aut potus.

2. Qui degustat aliquid jurulenti sive liquidi, solum ut percipiat saporem & expuit, non impeditur, etiam si quid relinqui censeatur in palato, quod per modum salivæ deglutiatur.

3. Qui casu trajicit aliquid reliquiarum in dentibus ex cibo cænæ præcedentis relictarum non censetur etiam jejunium frangere, ob dictam rationem. Aliud foret, si quis saccarum in ore posuerit paulatim liquefaciendū, & ante mediam noctem necdum totum trajecerit: est enim successiva quædam manducatio, & cibi sumptio. Unde si quis indormiret cum saccharo in ore, de quo dubitet, an ante mediam noctem totum deglutierit, teneat se non jejunum.

4. An Sacerdos qui deglutit sanguinem,

hem, aut alium humorem à capite in os defluentē, censeatur jejunus? Resp. cenferi, quia non est per modum cibi aut potus: nec est aliquid trajectum per os in stomachum ab extrinseco, quod videtur ad manducationem, aut potum requiri.

§. An oportuerit dormivisse post cibum, vel digessisse? Ratio dubitandi est, quia in jure cap. *Si constiterit* de accusat. punitur Sacerdos, qui noctem insomnem duxerat. Resp. id non esse necessarium Sacerdos autem qui punitur ibi, fuerat tota nocte in taberna, & inde processerat ad celebrandū, propter scandalum ergo, nec non irreverentiam & præsumptionem cibi & potus sumpti post mediam noctem, jure punitus est.

Quapropter in Synodo Namurcensi huic rei contra hanc decretum extat: *Si quis Sacerdotum cum pridie temulentus notabile scandalum dederit, sacrosanctum Missæ sacrificiū celebrare præsumpserit, ad integrū mensem ab eisdem sacrificiis celebratione suspēdatur. Ita t. 1. c. 11.*

L 6

4. QUI AB-

4. *QUAERO. Quo casu possit sumi & non jejuno Eucharistia?* Resp. vel id fieri posse ob necessitatem suscipientis, vel ob integritatē sacrificii, vel ob Sacramenti ipsius vitandā irreverentiā. Hinc resolvuntur casus sequentes.

1. Si quis sit periculosē infirmus, & sit periculum, si sequens dies expectetur, potest non jejunus communicare. Unde advertant Pastores, in morbo periculoso non esse scrupulosē differendam communionem propter jejunium. Adde quod non solum semel, sed & pluries cōmunicari possit infirmus nō jejunus, si periculum perseverat, & pluries id requisierit; maxime, si interstitium notabile sit, puta unius hebdomadæ, aut circā.

2. Si in Hæreticorum manus aliās incidere posset Sacramentum, aut alia irreverentiā tractari, tunc etiam a nō jejuno potest sumi, imò & bis in die recipi. Hoc enim licitum foret ad impediendam irreverentiā Sacramenti.

3. Si pro vino consecraverit quis aquam, & sumpserit, tunc denuò potest consecr.

consecrare vinum, & sumere. Ratio est, quia integritas sacrificii est de jure divino, jejunium de jure Ecclesiastico. Unde & Sacerdos non jejunus si alter celebrans deficeret post consecrationem, debet perficere sacrificium.

4. Si necesse sit sumere reliquias post ablutionem, est enim totum illud per modum unius actionis moralis, & complementum sumptionis præcedentis. Unde non hic scrupulosè agendum est, sed intra tempus quo adhuc moraliter persistit ministerium Missæ, licet contingat multo tempore morari, ad ministrandam Eucharistiã sumi possunt reliquie ad illud sacrificium pertinentes.

5. Ob viaticum dandum existenti in periculo mortis, Sacerdos non jejunus posset celebrare secundum aliquos Theologos. Ratio esse potest quia Communio tunc est de jure divino, jejunium de Ecclesiastico. Sed probabilior sententia id non concedit. Ratio est, quia major habenda est tunc ratio reverentiæ Sacramenti, quã necessitatis aliqualis proximi, qui etiã

excusatur à Præcepto, cum non adest
 qui ritè possit ministrare. Et hoc vide-
 tur approbare Ecclesiæ cōsuetudo op-
 tima Legum Interpretes. Nec refert
 quod Communio sit de jure tunc divi-
 no, jejunium de Ecclesiastico: nam e-
 tiam celebrare cum vestibus sacris est
 juris Ecclesiastici, & tamen non ad-
 mitterent Theologi licere tunc cele-
 brare sine sacris vestibus. Potest ergo
 præceptum Ecclesiæ quandoque esse
 universalius quàm divinum, quod ex
 ipsiusmet Ecclesiæ interpretatione
 colligi quandoque potest.

APPENDIX AD CAP. II.

Quæritio quotidiana est: *An liceat
 ante Missam, vel Communionem, su-
 mere Tabacum, sive per modum fumis, sive
 per modum pulveris, sive per modum fo-
 lsi, quod masticatur & expuitur, illico?*

Sæpe respondi, id non parum inde-
 cens esse; & ita consuetudinem illam
 planè ablegandam à Sacerdotibus &
 Ministris Altaris, tamquam corrupte-
 lam. Peccati tamen mortalis absolute
 & per se condemnare non ausus fu-
 i.

Qui

TRACTATUS IV. 411

Quia non frangit jejunium Tabaci
 sumptio, nisi quando per os sumitur,
 & in stomachum transmittitur; nem-
 pè tunc per modum cibi sumitur. Et
 licet fumus Tabaci per os sumatur, nõ
 tamen per modum cibi sumitur aut
 potus; nec enim ideò sumitur ut per
 se & ex intentione in stomachum tra-
 jiciatur comedendo vel bibendo,
 quod est propriè per modum potus
 vel cibi sumere; quin potius per nares
 exit. Quod si etiam aliquid ex fumo
 in stomachum recipiatur, ut aliqui di-
 cunt; id tamen magis fit per modum
 respirationis, quàm per actionem quæ
 sit comestio, vel potatio. Sed etiam si
 Tabaco aliquis humor commorea-
 tur in capite qui forsan in stomachum
 potest defluere, non tamen est ma-
 ducatio; ideo strictè, & per se loquen-
 do ordinariè non impedit, tamquam
 frangens jejunium. Nam ad fractio-
 nem jejunii passim duo requirunt Do-
 ctiores, scilicet quod sumatur aliquis
 cibus vel potus, & quidem sumatur
 per actionem, quæ sit manducatio &
 pota-

poratio ; ad quod requiritur quod sit
 trajectio per os in stomachum propria
 actione vitali. Hanc sententiam de Ta-
 baco docet *Dian* expressè, p. 5. t. 13. ref.
 1. & in terminis citans *Alphonsum de*
Leone, Joannem prepositum, alios idem
 sentientes, contra *Antonium de Leone*,
 qui putat frangi jejunium naturale.

Adverte me dixisse, quod absolute &
 per se loquendo non ausim condemnare
 peccati mortalis sumptionem Tabaci an-
 te Missam ob fractionem jejunii. Tamè,
 tum ob periculum illud trajiciendi in
 stomachum, tum ob irreverentiam &
 pravam consuetudinem ministrorum
 Ecclesiæ hac in re, quæ etiam plebeis
 scandalum & malum exemplum in-
 generare solet, in nonnullis Conciliis
 Provincialibus, sive Synodalibus de-
 cretis, id justè prohibetur sub pœna
 gravis peccati, imò sub comminatio-
 ne censurarum; & tunc observanda est
 Sacerdoti Constitutio Episcopi Dicc-
 cesana. Sic gaudeo gravissime id pro-
 hibitum esse in *Dioecesi Tornacensi* in
 Belgio, Synodus etiam Mexicana ter-

tia sic habet lib. 3. tit. 15. *Præcipitur, ne*
Sacerdos ante Missæ celebrationem, aut
quævis alia persona ante Communionem,
quicquam Tabaci per modum fumalis e-
vaporationis, aut quovis modo percipiat
 Synodus etiam Limensis tertia sic ex-
 pressius dicit: *Prohibetur sub reatu*
mortis æternæ Præbyteris celebraturis,
ne Tabaci fumum, seu Tabaci pulverem,
naribus, etiam prætextu medicinæ, ante
Missæ sacrificium sumât. Synodus quo-
 que Episcopatus Canariarum sub pœna
 excommunicationis lata sententia non solùm
 prohibet ante Missam sumi sed etiam vult
 duas horas intercedere à Missa: quod
 quidem aliqui ideo decretum putant,
 quod soleat sumptio Tabaci in illis
 Provinciis vomitum provocare.

Ex quibus omnibus collige, non sa-
 tis tutè quosdam assuevisse sumptioni
 Tabaci ante sacrificium, quolibet
 prætextu; quia apud pios censetur hic
 indecentia, nec quidem levis.

Certè Synodalia illa in diversis Pro-
 vinciiis decreta, rem nõ ita levem esse
 satis declarant, quamvis non obligent

ex se extra illam Provinciam in qua decreta sunt.

Quæstio huic affinis est. *An licet aromata aliqua ori imponere ante Communionem, ad vitandum noxium aërem, utque etiam dentibus conterere, modo de illis nihil deglutiatur? Certè dum contagiosa pestis apud nos gravissimè serperet, & manè ante Missam visitandi essent ægri per agros & hortos sparsi, ut eis provideretur de necessariis Sacramentis, nõ duxi scrupulo theriacâ naribus imponere, ad aërem pestilentem arcendum, & cerebrum confortandum. Ori autem imponere, conscientia duxissem, ob periculum deglutendi aliquid, quod paulatim fieri potest etiam inadvertenter, sed tamen imprudenter. Interim ut quæstioni propositæ respondeam; nonnulli Theologi tradunt licere ori imponere, & dentibus conterere aliquod aromaticum, si modò nil deglutiatur. Addunt & aliqui, cum quis aromaticum quispiam sumit, sed nil ex intentione deglutit, nisi minimum quid per modum*

succi

in qua succi inseparabiliter salivæ admixtū,
 non frangere jejunium naturale, nec
 impediri ab Eucharistia. Ita Tanner:
 Sed puto id periculosum, nec practi-
 candum, nisi valde circumspectè.

Addo & hanc quæstionem. *An liceat
 tempore noxii aëris, aliquantulum po-
 tui aceti, vel alterius liquoris, per na-
 riu attrahere, ut confortetur caput, licet
 postea transmittatur in stomachū?* Resp
 dubio id licere ex justa causa, si
 nihil deglutiatur. Quod si etiam ali-
 quid trajiciatur in stomachum, putant
 nonnulli Theologi id non impedire
 Communionem, nec frangere jejni-
 um; quia non est hic aliquid sumptum
 per modum cibi aut potus, nec est co-
 mestio aut potatio, quæ ore fieri debet.
 Pro hac sententia vide citatos apud
Vanamp. 5 tract. 13. resol. 1. ubi & me-
 cum aliis citat. Sed licet docuerim, &
 putem in rigore non esse hic actionem
 comestionis vel bibitionis, quia illa u-
 traque per os requirit trajectionem;
 tamen in praxi non facile id approba-
 tum, si in stomachum pars liquoris
 succi traji-

trajiciatur per nares attrahendo, quia ab intentione Ecclesiæ videtur id alienum, & indecens, sicut de Tabaco per nares attracto etiam dixi, quando ad stomachum descendit. Est enim tunc aliquid simile & æquivalens bibitioni vel comestioni. Et mens videtur Ecclesiæ esse, ut ob dignitatem Sacramenti primum illi locum in stomacho præparemus, nihil ab intrinseco in illud immittendo. In casu autem quo me citat Diana, ago de illo qui deglutit sanguinem, aut humorem capite in os defluentem, ubi nihil extrinseco in stomachum injicitur.

suprà Cas. 4. cap. 2 q. 3.

CAPUT III.

De præcepto communionis.

I. **Q**UAERO. *An sit præceptum communicandi in articulo mortis.*

Resp affirmativè, adultos tale præceptum sub peccato mortali obligare, si capaces sint; quamvis dispurent doctores, an tale præceptum sit de jure divino, vel humano. Quidam enim putant non esse de jure divino præceptum

ceptum, nisi semel in vita communi-
care, quod impleri potest extra arti-
culum mortis. Alii non solum semel
in vita, sed quoties periculum proba-
bile mortis occurrit, asserunt commu-
nicationem esse præcepti divini, & hæc
est communior sententia. Hinc resol-
vuntur Casus sequentes.

1. Non debere tunc negari amentis
homines, qui aliquando usum rationis ha-
buerint, cum id potest fieri sine irre-
verentiæ periculo, puta sine periculo
vomitus, vel exspuitionis. Ratio est,
quia cum aliquando hi devotionem
habuerint, eâ virtute perdurare cen-
setur: & si non constet fuisse in pecca-
to mortali, cum in amentiam incide-
rent, præsumendi sunt boni & dispo-
siti; maximè si antequam in phrene-
si aut amentiam inciderint, signa a-
mentis præcipui dederint. Perpetuò autem a-
mentibus non solet etiam tunc mini-
strari, quia nulla unquam in eis fuit
istud Sacramentum devotio.

2. Damnatis ad mortem etiam dan-
da est Communio. Unde consuetu-
do

do Hispanorum negantium reis inter
ficiendis Eucharistiã, sublata est ma-
tu proprio *Pii V.* cui lex regia accessit.
Dicitur tamen adhuc in partibus
consuetudo vigere, ut maleficis &
gis Communio non detur, licet poen-
teant Quæ etiam consuetudo non
detur bene fundata; cum omnis ve-
pœnitens jus habeat ad Eucharistiã
maximè in articulo mortis.

3. Energumenis si absque irre-
rentiæ periculo possint communio-
re, non est Eucharistia neganda.
communis.

4. Est difficilior, cujus resolutio-
nem apud nullum reperio. An ad-
tus à nativitate surdus & mutus
communicandus, saltem in articulo
mortis? Ratio dubitandi est, quia
les non videntur posse habere actu-
lem devotionem, cum nunquam fu-
rint instructi de hoc mysterio, ideo
fidem actualem illius non videntur
habere. Quomodo enim credent
audierint? Quomodo audient
Prædicante? Ex altera parte, ut

administratur, ratio militat, quia tales
 sunt baptisati, ideoque fidem habitua-
 lem habent per Baptismum infusam:
 & cum alios vident cum magna reve-
 rentia & devotione ad Sacramentum
 hoc accedentes & adorantes, conci-
 piunt ibi esse aliquod mysterium, &
 devotionem aliquam erga illud exte-
 rioribus demonstrant signis, immò &
 adorationem in hujus Sacramenti e-
 levatione exhibent. Experimentiâ id
 didici, in quadam surda & muta juris-
 dictioni meæ subdita, quæ in Missæ
 sacrificio elevatione manuum, pecto-
 ris tunctione, aliisque signis dum Sa-
 cramentum exhibetur, adorationem
 exhibet, & devotionem quam solent
 Fideles, & cum usu rationis perfectò
 polleat, absque dubio confusè myste-
 rium ibi aliquod latere percipit. Imò
 signis aliquibus quandoque licentiam
 petiit, cum aliis ad hoc Sacramentum
 accedendi; quæ tamen ei indulta non
 fuit à Parochis ante me, ideoque nec
 hactenus id resolvi, cum difficile sit
 judicare de dispositione & sufficienti
 reve-

reverentia Sacramenti, nec ipsa Ec-
 clesiastico præcepto Communioni
 comprehendatur. Dubium tamen mi-
 hi est. An si existeret in periculo mor-
 tis ob divinum præceptum commu-
 nicandi semel in vita; non foret fidei
 ejus, quantum potest fieri, signis ex-
 citanda; ut sic ei ministraretur tunc
 viaticum Eucharistia. Etenim cum
 Deus in necessariis non desit, videri
 speciali illustratione interiori, & spe-
 ciali gratiæ auxilio adjuvare tales
 actum fidei exercendum. Alioquin
 cum Theologorum sententia detur-
 niat, neminem ex adultis sine fide et
 plicita mysterii Trinitatis & Incarna-
 tionis salvari posse; sequeretur tale
 surdos & mutos excludi à salute, cum
 non possint de illis mysteriis sufficie-
 ter instrui, & per consequens nec ex-
 plicitam fidem elicere: nisi dicamus
 Deum speciali gratiâ, & lumine ad
 concurrere, & intellectum, voluntate
 temque elevare, ut tales pio affectu
 fidei sufficienter assentiantur; man-
 nent illis articulis qui dicuntur esse
 cessari
 ti, se
 lumem.
 axere,
 eret qu
 nam pr
 non ei c
 otius r
 er hon
 taq; su
 etur fa
 Comun
 etur re
 de illo e
 is lux
 amē na
 ia sup
 ciente
 2. Q
 muni
 urtis, te
 non i
 derum
 bitrio r
 afferun
 dum c
 cessari

cessarii non solum necessitate præce-
 pti, sed etiam necessitate medii ad sa-
 cramentum. Hinc etiam aliqui Theologi
 existere, quod si quis inter infideles fa-
 ceret quod in se est, nec haberet quæ-
 dam pro instructione ad fidem, Deum
 non ei defuturum; sed extraordinario
 modo eum illustraturum, sive
 per homines, sive etiam per Angelos,
 ut sicut, si quis surdus & mutus à nativitate, vi-
 detur saltem in periculo mortis, posse
 à communione muniri, si aliquam judi-
 cetur reverentiam concipere: nec idē
 de illo est ac de pueris, cum discretio-
 nis lux in eo fulgeat, juvari que possit
 à naturali & perfici lumine, & gra-
 tia supernaturali ad dispositionē suf-
 ficientem speciali benignitate Dei.

2. *QUAERO. An qui aliâ occasione
 communicavit, si postea incidat articulus
 mortis, teneatur iterum?* Resp. negativē.
 Si non interponatur notabile spatium
 alterum, quod quidem prudentis ar-
 bitrio relinquendum est; unde multi
 asserunt sufficere, si quis ante octi-
 dum communicarit, licet ignoraret

sibi imminere periculum mortis. Sic enim sufficienter censetur implevisse præceptum de communicando paulò ante mortem: quia unusquisque censetur habere intentionem saltem implicitam adimplendi omnem obligationem quam potest & decet, licet ea fortè ignoret, nisi contrariù explicet. Sic satisfacit præcepto Ecclesiæ qui diem festum ignorans, Missam audit.

3. *QUAERO. De præcepto communicationis in Paschate, sub qua pœna obliget, & quæ aetate obligare incipiat?* Quod primum adverto quosdam simpliciores Parochos existimare sub pœna excommunicationis obligare, sed errant. Nam Canon: *Omnis utriusq; sexus*, hanc solum pœnam adiicit, ut qui transgreditur, *vivens ab Ecclesiæ ingressu arcatur, & moriens Ecclesiastica careat sepultura*: quæ pœna ab excommunicatione differt, & doctis notum est. Tempus verò Paschale continet quindécim dies, à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis; & ubi est consuetudo istud tempus extendit

di, id servare sufficit, sicut Mediolani,
& alibi, ab initio quadragesimæ dici-
tur inchoari. Istud etiam tempus à
Parocho certis de causis potest exten-
di, vel anticipari.

Quantum ad secundum, quo ætatis
anno obligatio oriatur, non potest in-
divisibiliter designari: sed in eo sequen-
dum est parentum & confessoriorum
iudicium. Dici tamen potest, morali-
ter loquendo, nec ante decennium fa-
cilè incipere, nec ultra annum deci-
mum quartum differri. Non statim
verò ac pueri attingunt ætatē, in qua
licitè possunt communicare, ad id ob-
ligantur. ut notant DD. sed post ali-
quod tempus, v. g. post unum vel alte-
rum annum. Ratio est, quia congruit
ut Ecclesia non obliget hic quamprimum
potest, tam pro majori reveren-
tia Sacramenti, quàm pro securitate
communicaturi; & hoc ipsum usus
Ecclesiæ approbat. Quare non sunt
hic audiendi recentiores nonnulli ci-
tati à Diana in Additionibus, res. 19. qui
volunt pueros mox à septennio obli-

gari ad communionem, eisq; dandam
 sicut & pœnitentiæ Sacramentū, quā-
 primum peccare possunt mortaliter.
 His illud Apostoli rememoro: *Si quis
 hac in re sententiosus esse velit, nos talem
 consuetudinem non habemus, nec Ecclesia
 Dei.* Ad silentium hic imponendum
 sufficere deberet, quod Rituale Roma-
 num jussu Pauli V. editum sic habeat:
*Illis propter ætatis imbecillitatem nondum
 hujus Sacramenti notitiam & gustum ha-
 bent, non debet ministrari.* Nota illud,
Notitiam & gustum; & vide an septen-
 nes pueri notitiam & gustum hujus
 Sacramenti ordinariè habeant.

4. **QUAERO.** *An per indignam com-
 munionem hoc præceptum impleatur?*
 Resp. affirmativè. Sicut & præcep-
 tum baptismi aut confirmationis im-
 pleretur etiam indignè suscipiendo.
 Ratio est, quia dum præcipitur actus
 aliquis, substantia ipsius actus ordi-
 nariè solet præcipi, nō autem modus
 & ita cum præcipimur suscipere Bap-
 tismum, aut Confirmationem, aut Eu-
 charistiam, licet intentio & finis præ-

cipi

TRACTATUS III. 435

cipientis sit ut dignè fiat ; tamen cum
 finis non cadat sub præceptum , & di-
 gnè sumere sit solum modus quidam,
 etiam sub præceptum cadere non cen-
 setur. Dico ordinariè, nam modus po-
 test esse essentialis ipsi actui , & tunc
 censetur cadere sub præceptum. Sic
 cum præcipitur oratio, censetur præ-
 cipi attentio quia est modus essentia-
 lis orationi : & cum præcipitur con-
 fessio, censetur præcipi ejus forma-
 lis integritas, quia est de essentia con-
 fessionis : at dispositio digna non est
 essentialis, vel Baptismo vel Commu-
 nioni, vel Confirmationi.

5. *QUAERO. An qui in Paschate trans-*
gressus est hoc præceptum, maneat liber
usque ad Pascha sequens ? Resp. 1. mul-
 torum esse probabilem affirmativam
 sententiam, quia etiam in aliis præ-
 ceptis hoc reperitur. Nam qui non
 audivit Missam in Dominica, non te-
 netur usque ad alteram Dominicam.
 Item qui non jejunavit in Quadrage-
 sima, non tenetur usque ad alteram

Quadragesimam. Resp. 2. contrarium probabilius videri, & in praxi securius esse Ratio est, quia lex de Communionem Paschali duas partes principales includit, una ut Communio non differatur ultra annum, altera ut habeat saltem tempore Paschatis, & utraque est principaliter intenta. Id ipsum exemplis similibus declaro: Si quis teneatur ad aliquid solvendum in Paschate, non ideo liberatur ab obligatione, si Pascha transierit. Item si Confessarius præceperit jejunare Feriâ sextâ, non ideo liberatur pœnitens à jejunio, si eo die non impleverit: quia Confessarii intentio principalis est, ut semel jejunet, dies autem Veneris ob congruentiam adjicitur. Sic ergo principalis Ecclesiæ intentio est, ut Communio annua fiat, dies autem Paschæ ob congruentiam designatus est, quo tempore si non impleatur, manet obligatio implendi postea.

6. *QUAERO. An Parochus teneatur ministrare Eucharistiam, quoties subditus petierit? Resp. teneri, quoties rationabiliter*

bliter petit: Quod enim dixerunt a-
 liqui non teneri, nisi quando ex præ-
 cepto tenetur communicare, parum
 probabile est: quia Parochus non so-
 lum alitur à subditis, ut ministret ne-
 cessaria, sed etiam multum utilia salu-
 ti. In hac re ergo videndum est, an
 iuxta statum suum, & Sacramenti re-
 verentiam, non nimium frequenter,
 aut importunè petant. Atque etiam
 ex parte Parochi excusatio rationabi-
 lis, & impedimentum potest occurre-
 re quandoque, ita ut non peccet; ma-
 ximè si coadjutores habet Sacellanos
 vel Religiosos, ad quos facilis est re-
 cursus. Caveat tamen in confessioni-
 bus audiendis, aut Communionem dan-
 da morosus esse: quia hæc sunt pascua,
 ad quæ oves tenetur manu ducere;
 tantum abest, ut ab eorum frequen-
 tatione, morositate suâ eas doceat
 abstrahere. V. in vita *S. Lyduinæ apud
 Surium* Parochum graviter reprehen-
 sum, quod ipsi ægrotae frequentem
 denegaret Communionem. Atque de
 agris in Rituali Romano sic habetur:

Si aeger sumpto Viatico dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, ejus pio desiderio Pastor non deerit.

QUAERO. An Parochus tempore pestis teneatur infectis Eucharistiam ministrare cum periculo vitae? Resp. duplicem hic esse opinionem. Quidam enim ab hac obligatione Parochum tunc liberant, inter quos *Rodriguez p. cap. 77. Tabiena, & alii.* Cui opinioni favere videntur omnes illi qui docent eum qui communicavit in Pestilente, si sine contemptu non communicet in periculo mortis, non peccare mortaliter. Inter quos est *Cajet. Sylv. Fumus, & alii V. Communio.* Atque omnes illi qui docent non nisi de praecepto Ecclesiastico tunc communicandum esse, huic opinioni facile subscriberent: quia praecepta Ecclesiastica cum periculo vitae non solent obligare, maximè cum Eucharistia non sit de salutis necessitate. Sed contrarium probabilius & tutius censeo. De qua re plura dicam.

cam in *Tractatu de Extrema Unctione.*

8. *QUAERO. An Parochus celebrans partem suae hostiae possit dare communicaturo?* Resp. hoc ordinariè fieri non debere. Ex rationabili tamen causa, si non sit alia hostia, & urgeatur quis communicare, potest dari. Ita Sylveste & alii.

CAPUT IV.

De celebratione Missae.

1. *QUAERO. An Sacerdos censura aliquà occultà implicatus, puta excommunicatione, possit celebrare?* Resp. si timeret infamiam vel scandalum ex omissione Sacri, potest; modò doleat de peccato, & proponat prima oportunitate petere absolutionem. Ratio est, quia non videtur Ecclesia cum tam gravi onere obligare ad censuræ observationem: nec tunc ergo fiet irregularis.

2. *QUAERO. An sit mortale peccatum celebrare ante matutinum recitatum?*

Resp. negativè, quia nec tale præceptum rigorosum obligans ad mortale reperitur, nec est ordo per se Divini Officii

Officii cum Sacrificio, sicut est in
partes ipsas Officii Divini. Et licet ta-
lis ordo foret, tamen illius interrup-
tio non est mortalis. Nam etiam ordi-
nem horarum invertere non censetur
peccatum mortale. Est tamen qua-
dam congruentia, ut præmittatur ma-
tutinum sacrificio, quia unum officium
est quasi nocturnum, alterum diur-
num. Quod ut facilius fiat, etiam per-
mittit Pontifex, & Ecclesiæ apud pios
etiam usitata consuetudo, ut pridie
vesperi officium possit recitari. Quod
si quæras quâ horâ? Resp. nihil me de
hac re determinatum reperire. Existi-
mo tamen absoluto officio illius diei
licere etiam tempestivè, hoc est, circa
quartam pomeridianam. Quia Ec-
clesia in ultimis diebus hebdomadæ
sanctæ circa eam horam officium ma-
tutinum sequentis diei solet inchoa-
re.

3. QUÆRO. Quoties teneatur quis
vi sacerdotalis ordinis in anno celebrare
Resp. hoc esse incertum, unde differ-
tiant DD. Quidam enim dicunt quater
quidem

quidem teneri Sacerdotem in vita sua
 sub mortali sacrificare, cum de ea re
 non inveniatur præceptum de iure di-
 vino aut positivo. Alii, & probabilius
 dicunt præceptum contineri in illis
 verbis: *Hoc facite in meam commemora-*
tionem. Unde Trid. sess. 22. can. 1. dicit
Christum illis verbis Sacerdotibus præce-
nisse ut offerrent, uti semper Ecclesia Ca-
tholica intellexit & docuit. Idem cap. 2.
 & sess. 23. cap. 17. de reform. præcipit
 Episcopis: *Curent ut Sacerdotes saltem*
Dominicis & Festis solemnibus, si autem
curam habuerint animarum, tam fre-
quenter ut suo muneri satisfaciant, Mis-
sas celebrent. Incertum tamen manet
 quoties sub mortali teneatur, quia li-
 cet Tridentinum moneat Episcopos,
 præcipiat ut huic rei advigilent, nõ
 specificat præceptum rigorosum de
 obligatione sub mortali. Quamvis
 mens Ecclesiæ satis colligatur esse, ut
 sæpius celebrent. Unde cap. *Dotentes*
 de celebrat. Missarum, pro delicto nu-
 meratur, quod Sacerdotes quidam vix
 quater in anno celebrarent.

3. QUÆRO. *An sæpius in die liceat celebrare?* Resp. multos hic casus referri à Casuistis, sed duos tantùm scias in usu esse: scilicet in die Nativitatis Domini, & quando quis plures Ecclesias habet. Addi fortè posset casus cujusdam necessitatis, quando in aliqua Ecclesia æger esset Parochus, nec alius Sacerdos posset haberi, ut in die solemni populus Missam audiret. In quibusdam locis *Hispaniæ*, etiã datur privilegium sacerdotibus plures Missas celebrandi in die animarum atque antiquitus dum tantus erat populi cõcursus, ut templum omnes non caperet, pluries celebrari ab eodem poterat. Ob istam causam dicit *Strabo de reb. Eccl. cap. 21. Sanctum Leonem* in uno die septies Missam celebrasse. Lego etiam in vita *Sancti Alberti apud Milanum 2. Martii* quotidie solitum duas celebrare Missas, unam pro vivis, alteram pro defunctis.

2. QUÆRO. *An sint aliqui dies, in quibus non liceat celebrare?* Resp. permissum esse omni die celebrare, exc

ptâ feriâ sextâ hebdomadæ sanctæ ,
 quo etiam die consuetudo non est
 Communionem dandi , nisi ægris in
 periculo mortis. Quantum ad diem
 Jovis sanctum, licet quibusdam in Ec-
 clesiis non soleat nisi una Missa cele-
 brari , in memoriam Christi qui eâ
 die primam Missam celebravit, & ma-
 nu propria Apostolis Eucharistiam
 præbuit: non invenitur tamen rigoro-
 sum præceptum, quo singuli Sacerdotes
 prohibeantur celebrare. Unde
 & à multis solitum est tunc celebrari
 Quantum ad Sabbatum Sanctum, et-
 iam consuetudo obtinet , ut non nisi
 una Missa solemnis tunc temporis ce-
 lebretur. Quapropter & eâ die non
 habetur *Introitus* , qui solet legi in
 Missis privatis. Atque etiam id pro-
 hibetur, *Cap. Sabbato* , de consecr.
 distinct. 3. Adverte tamen istud præ-
 ceptum ex eo originem duxisse, quod
 antiquitus Sabbato Sancto non reci-
 tabatur Officium Matutinum, nec le-
 gebatur Missa de resurrectione ante
 mediam noctem, quæ erat Principium

Dominicæ Resurrectionis Patet ex Collecta; *Deus qui sacratissimam nocte,* &c. Unde totam illam diem Ecclesia transigebat in mœstitia, Christi in sepulcro memoriam repræsentans, & resurrectionem ejus expectans. Postea cæpit Ecclesia Missam illam resurrectionis, mediâ nocte legi solitam, celebrare die Sabbati tempore matutino qui mos nunc toto orbe invaluit. Hinc aliqui existimant præceptum illud antiquum abrogatum esse, quod Missam in die celebrare prohibebat: ita ut privatam Missam tunc legere non existiment prohibitum. Quia propter hac in re consule consuetudinem loci in quo degis, in praxi tamen tuius, & magis ad mentem Ecclesiæ videtur abstinere.

5. *QUAERO. Quâ horâ licitum sit celebrare?* Resp. Rubricas Missalis determinare ab aurora usque ad meridiem. Solet autem aurora inchoari unâ hora & mediâ circiter ante Solis ortum. Interim scimus quibusdam in locis solitum esse etiam ante auroram celebra-

re: tum ut famuli, filii-familias, opera-
 tum eam audiant: tum ut iter facientes,
 ea non careant: de quo in multis Belgii
 locis scrupulus non fit. Et cum talis
 consuetudo ab Episcopis sciatur & tol-
 leretur, non videtur peccatum invol-
 vere. Imò *Navarr. cap. 25. Manual An-
 gelus Rosella*, & quidam alii, putant ju-
 re communi id non prohiberi. V. la-
 tius *Navarr. cap. 25.* qui putat privile-
 gia Missæ ante auroram, vel post me-
 ridiem celebrandæ, continere jus com-
 mune, & tantum prodesse ad sedandos
 animos scrupulosorum. Tu in praxi
 consule consuetudinem timoratorum,
 in Episcopatu in quo degis. Nam hoc
 strictius observatur in quibusdam lo-
 cis, quàm in aliis. *Trident. Sess. 22.* ordi-
 nat ut Sacerdotes ultra horas illis sta-
 tutas non celebrent, & hoc de statutis
 intelligi potest cujuslibet Episcopatus
 aut de consuetudine vim statuti ha-
 bente.

Quantum ad noctem natiuitatis, li-
 cet celebrare etiam tres Missas Sa-
 cerdoti privato ante ortum Solis ex

privilegio *Telephori Papa* Atque generaliter ex communi DD. sufficit, quod finis Missæ in initium auroræ incidat, aut quod Missæ initium circa meridiem inchoetur. Sed & olim in jejuniis quatuor temporum, ut patet de *consec. dist. 1.* etiam post nonam celebrari poterat, eâ horâ quâ Christus illud obtulit quæ etiam tunc erat hora refectiois in diebus jejunii, ut testatur *D. Tho.*

In Natali si quis tres Missas non celebret, potest quam vult eligere, convenit autem maximè tertia.

Nota etiam pro itinerantibus, alios quos docere Sacerdotem festo die impeditum in itinere, posse Missam incipere unâ horâ post meridiem. Ita *Loyman, Henriq. & Suarez.* Addunt alii, quod Sacerdos, si desit copia Confessarii, possit die festo celebrare confititum, ut possint alii audire Missam, licet ipse non esset Parochus, si non sit alius qui celebret *Dicunt & alii* qui itinerantem ut die festo audiat Missam posse celebrare sine ministerio

stro:
ex m
vel m
ne ille
babil
dicun
Missæ
ex par

De:

1. Q
rias est
Cingu
neram
re sine
casu ne
esset, p
vel Sto
mortal
nus si q
earum
2. Q
brant e
commu
stro

stro: & si in loco sit ubi desit aliquid ex minoribus ornamentis, puta Stola, vel manipulus aut cingulum, posse sine illo celebrare. Quæ omnia ut probabilia admittit *Diana*. Aliqui contradicunt, quia tunc non obligat præceptum Missæ, ideoque non est necessitas, nec ex parte celebrantis, nec audientis.

CAPUT V.

De requisitis ad celebrandum, & de Stipendio celebrantis.

1. **QUAERO:** *An necessaria sint vestes sacra, & quæ?* Resp. necessarias esse: nimirum, Amictum, Albam, Cingulum, Manipulum, Stolam, Planetam: ita ut nullo casu liceat celebrare sine vestitu illo sacro. Si tamen in casu necessitatis una ex minoribus desisset, puta Cingulum, vel Manipulus, vel Stola; multi existimant non fore mortale, sine ea celebrare: multò minus si quis per inadvertentiam aliquarum omittat.

2. **QUAERO.** *An omnes hæ vestes debeant esse benedictæ?* Resp. Doctores communiter, omnes debere esse be-

nedictas, alioqui mortaliter peccari. Excipiunt aliqui Cingulum, cujus benedictionem non esse necessariam, probabilis sententia asserit: Et testatur *Scot. ac Richard. in 4. d. 17.* in aliquibus Regionibus morem non esse, ut benedicatur. Passim videmus licet quandoque sit benedictum, si tamen frangatur, solere utramque partem connecti sine alia benedictione; quod licitum esse docet Em, Sa. Soto, & alii. Adde cum aliquibus, licitum esse uti Stola pro Cingulo, atque Manipulo, loco Stolæ, si sufficientis longitudinis sit: Durant verò benedictiones, quamdiu istæ vestes manent integræ, ac formam suam retinent. Unde si avellatur planè Manica ab Alba, benedictionem amittit, & licet denuò assuatur, iterum benedicenda est: secus si paulatim reficiatur. Quantum ad Stolum & Planetam, si sint duplices, alium intus, alium foris colorem habentes, & separentur: utramque partem benedictionem retinere, asserit Suarez: cum utraque illarum tota Planeta sit & Stola, &

1. & unâ benedictione benedicantur, tanquam essent duæ Planetæ ac Stolæ.

3. *QUAERO. Quanam præter vestes sint necessaria ad celebrationem?* R. requiruntur præter Altare fixum vel portativum, Mappas, Corporale, Pallam, Calicem, Patenam, Candelam, Missale, Panem, & Vinum, de quibus sequentia sunt notanda.

1. Duas Mappas requiri, aut unam simplicem. Quidam etiam docent unâ sufficere; quod ob necessitatem, seculo contemptu admitti potest; ordinatio autem non nisi super duplici Mappa seu Tobaleâ celebrandum est. Neque verò Mappas benedici est necessarium. Ultra id requiritur Corporale lineum benedictum, cujus potest esse extremitas serica. Et durat benedictio mandiu manet integrum, per ruperionem autem notabilem perit. Deinde de Palla requiritur, quâ Calix cooperitur, & ex parte inferiori convenit esse lineam, exteriori autem parte potest esse serica vel aurea. Olim unum erat tantum Corporale oblongum,

quo etiam tegebatur Calix : & tunc non erat necessaria alia Palla , quod etiam nunc apud Carthusianos observatur. Cum autem Pallæ non contingant Hostiam consecratam, non videtur necessaria benedictio, quæ in Corporali omnino sub peccato mortali requiritur.

2. Requiritur munditiâ ornamentorum & vestium, maximè Corporalis. Quod si quæras quale peccatum sit, si immundities reperiatur? Resp. DD. si sint enormiter immunda, aut si fiat cuâ scandalo vel contemptu, erit mortale: si non sint enormiter immunda, nec scandalum sit, aut cõtemptus, veniale.

3. Requiritur ut Calix sit consecratus & Patena; debentque esse aurea, vel argentea, vel stannea. Si deauratio amittatur, non ideo perit consecratio, quia totus Calix & tota eius materia per modum unius consecratur. Quod si deauretur postea Calix vel Patena, ex ea parte, qua Corpus & Sanguinem contingit, iterum consecranda sunt: quia id in quo fit proximo

mè contractus Corporis & Sanguinis, jam non erat consecratum. Perditur porrò consecratio, si notabiliter frangantur, ita ut formam & quantitatem amittant, quæ ad earum convenientem usum est necessaria. *Quæres*, an Pixis, in qua servatur Eucharistia, debeat esse benedicta? *Respondent* multi DD. in jure non inveniri præceptum: ordinariè tamen solet benedici, & hoc tutius; quia ordinatur ad tangendum immediatè Corpus Domini. Unde adverte in nuda Pixide, maximè si sit argentea, rectius collocari particulas consecratas, quàm in parte Corporalis in Pixide posita: quia cum particulae renovantur, difficilius est id perfectè peragere; & non fit sine periculo purgatio Corporalis intropositi, solent n. particulae facilè dissilire. Quod etiam advertit *Possevinus*, & apud PP. Societatis video in usu esse: quamvis aliqua Pastoralia insinuent substernendam intus Corporalis partem. Cæterum contactum Calicis, Patenæ, Pixidis, Corporalis, sine contemptu à laicis factum,

Etum, non existimo nisi veniale. Idem quod de Pixide, dic de Lunula in Re-monstrantia Sacramenti; quam licet aliqui putent non necessariò benedicti; est tamen tutius; quia immediate tangit Sacramentum, Et hæc est praxis Ecclesiæ

4. Lumen sub peccato mortali requiritur, in rigore tamen sufficit una candela, quamvis duæ ordinariè ex decencia adhibendæ sint. Sufficit etiã in necessitate Lumen Senaceum. *Quæ-
rere* verò hic potest quis: An sit etiam præceptum, ut ante Eucharistiam in templis semper lumen ardeat? *Respon-
dent* aliqui, licet expressum in jure non reperiatur, consuetudinem tamen uniuersalem Ecclesiæ, habere vim præcepti *Ita Victorellus, Em. Sa* & quidam alii. Sed hanc consuetudinem non esse ita uniuersalem, patet ex multis Ecclesiis Parochialibus, maximè Ruralibus ubi propter paupertatem hætenus non fuit solitum lumen continuum accendi. Et licet Episcopi eam consuetudinem introducere conentur variis de-

cretis

cretis, ut videmus vix observari à sub-
ditis ob paupertatem. Disceptat enim
illi de expensis, quorum sit eas susti-
nere, an Ecclesiæ, an decimas perci-
pientium, an communis populi; sic-
que decretorum executio vel differ-
tur, vel non fit. Extat porro præceptum
de lumine, quando defertur Sacramen-
tum foras, capitulo *Sanè de celebrat.*
Missarum. Ex causa tamen illud etiam
omitti posset, ut cum ad agrum longè
distantem defertur, nec commodè
cum lumine fieri potest.

5. Requiritur Missale, in quo saltem
sit integer Canon: cum enim memo-
ria labilis sit, non licet in actione adeo
sacra & publica, periculo se exponere.
Adjici solet & *Cruce* ex Rubricis Mis-
sals, sed hanc non puto requiri de præ-
cepto riguroso, saltem sub mortali.

6. Quantum ad materiam, vinum
non debet esse corruptum, sic nec pa-
nis; & hic debet esse azimus, nec nota-
biliter fractus, & magnitudinis decen-
tis: si haberi major Hostia non possit,
an ex minoribus liceat adhibere? Re-

spondeo in Missa privata & secreta id fieri posse, cum non inveniatur preceptum in contrarium; gratiusque videri Deo sic celebrare, quam non celebrare, licet non sit festus dies, maxime si non sit periculum de scandalo, tunc enim id etiam urgente causa publice fieri nihil vetaret.

Casus. Quidam Parochus nullam habens majorem Hostiam, veritus populi scandalum aliquod aut murmur, dum minorem Hostiam consecrasset, in elevatione Sacramenti ostendit alteram quandam majorem Hostiam quam asservabatur in Pixide, ut exponeretur in die solemni populo. Queritur, an ille prudenter fecerit? R. cum in Missa debeat populo exhiberi adoranda Hostia in illo sacrificio consecrata, & oblata, talem cautelam non esse approbandam; melius tamen meo iudicio fecisset, si & majori isti Hostiae alteram parvam consecratam per illud sacrificium simul adjunxisset, quod facile fieri poterat, exhibendo utramque adorandam. Sic enim satisfaceret æremo-

nia

nia huic sacrae, quâ hostia sacrificii hujus populo ad adorandum exhibenda præcipitur. *Vide Diana p. 5. tract. 14.*

4. **QUAERO.** *An aliquas caeremonias omittere inter celebrandum, vel addere, semper sit peccatum mortale?* Resp. I. in his etiam excusare posse rationabilem causam, vel levitatem materiae, Ex. gr. omittere *Credo, vel Gloria, vel Cõmemorationem aliquam, facilè excusatur à mortali: quia non sunt partes simpliciter necessariae ad Missam, nec quid notabile ad integritatem Missæ spectans constituunt. Nec si paulò post quis recordetur, debet repetere quia moraliter non contingit id fieri sine aliqua interturbatione, & incommoditate. Similiter dic non esse nisi veniale, & quandoque nullum peccatum; caeremonias aliquas, quæ inter principales non adnumerantur, si sine contemptu prætermittere, v. g. omittere crucem aliquam, manuum elevationem, pectoris tunctionem, &c. Illa verò quæ notabilia censentur inter partes integrantes Missæ, vel caeremonias*

monias principales omittere, potest esse mortale, nisi inadvertentia vel oblivio naturalis excuset. Ex. gr. voluntariè vel gravi negligentia omittere Epistolam, vel Evangelium, aut oblationem panis seu vini: Item mixtionem aquæ cum vino, fractionem hostiæ, & mixtionem cum sanguine, & similia. Quia hæ partes & ceremoniæ gravioris momenti censentur, eo quod contineant specialem significationem, & soleant ad integritatem sacrificii requiri. Similiter dic non licere addere novas preces ex devotione: unde & hic indiscretio, & peccatum intercurrit contra prohibitionem Pii V. in Missali, præsertim si publicè dicantur: Si ut privata persona secretè aliquid recitet quis, licet non videatur directè contra hoc præceptum: indiscretio tamen est, sacerdotum ministerium privatis precibus interrumpere. Aliud est, si quis piæ jaculatoria oratione mentali animum in Deum elevat. Adverte etiam hic quosdam dixisse, v. n. verbum Ca-

nonis

nonis per negligentiam culpabilem omittere, esse mortale: Sed id nimis durum, quia & levitas materiæ hic videtur excusare. Quis enim unius Sancti nomen in Canone omissum statim asserat materiam esse peccati mortalis? Dicamus ergo, & hic negligentiam venialem censendam esse in uno aut altero verbo omissio, ne animas illaqueemus.

5. *QUAERO. An Sacerdos ob stipendium, aut institutionem Capellania obligatus dicere Missam determinatam, puta Missam mortuorum, aut B. Mariae, peccet aliam Missam legendo?* Resp. si id fiat ad servandum ordinem Missalis, aut quia festum sit, non peccari. Si verò nulla legitima causa subsit, obligationi debet satisfacere. Ubi tamen prudenter advertendum est, vitandum esse, quantum potest fieri, murmur populi in similibus: sed nec sine legitima causa ordo Missalis facile debet interrumpi. Quod si etiam fundatio habeat in certo altari celebrandum, non satisfacit, sine justo impedimento, & debita causa, alibi cele-

cele-

celebrando; quia defraudatur mens fundatoris, qui hunc locum specialiter voluit coli.

6. *QUAERO. An Sacerdos pauper possit accipere pro una Missa duplex stipendium?* Resp. non posse, sive id fiat ab una & eadem persona, sive à pluribus, quia dum ei datum est stipendium, à Superiore vel approbata consuetudine declaratum iustum, aliud stipendium accipiendo, bona sumit alterius invito Domino; quod non licet nisi in extrema vel gravi necessitate, non verò in ordinaria paupertate. Sicut ergo operarius ob paupertatem non potest plus accipere iusta mercede; ita nec Sacerdos iusto stipendio. Quod si stipendia non sint integra, potest vel à diversis, vel ab eodem tantum accipere, quantum sufficit ad iustum stipendium: alioqui enim fit ei aliqua injuria, & potest se indemnitate servare. Hinc infero, quod si Sacerdos semel iusto stipendio contentus fuerit, non poterit illud ad majus reducere minuendo Missarum numerum.

rum, secus de injusto stipendio, si involuntariè omninò illo contentus fuerit, fit enim ei injuria cum ob paupertatem cogitur inæquale stipendium acceptare, unde potest, non obstante pacto, convenienti modo se indemnem servare.

7. *QUAERO. An Sacerdos qui hodiè à nemine stipendium accepit. Missam quæ celebrat, applicare possit illi, qui primus dabit illi stipendium?* R. quidam Theologi (inter quos Navarrà, Aragonius, Henriquez, Rodriguez) posse: quia Deus apud quem nulla est distinctio inter præteritum & futurum, sed omnia habet pro præsentibus, applicet fructum secundum intentionem Sacerdotis. Negant verò alii hac ratione, quia Sacrificium Missæ consistit in actione transeunte, cujus fructus si à Sacerdote alicui particulari personæ non applicetur, in Ecclesiæ thesaurum reponitur, in quo ulterius nihil habet juris Sacerdos, sed solus Pontifex. Quicquid sit de hoc, hic modus non est approbandus: qui communis etiam

iam

jam mens Fidelium, est stipendium dare non pro Missa jam dicta, sed pro dicenda: nec facile videntur persolventuri, si hunc modum scirent, unde saltem hic modus non est tutus.

8. *QUAERO. An is cui datur certa summa pro Missis, possit alios minori pretio conducere? Resp. si det justum stipendium, non videri hic injustitiam committi: quia nihil deperdit ille cui Missa integrè applicatur, & sacrificanti etiam non fit injuria, si istud stipendium illi persolvatur: ideoque cum ipse hanc summam accipiēs, illius dominium sit assecutus, potest implere illam obligationē annexam per se vel per alium. Hic tamen modus cum frequenter contineat speciem alicujus turpis lucri, haud est consulendus. Post hæc scripta Congregatio Card. sub Urbano VIII. nonnulla strictè ordinavit de stipendio celebrantium, ut amoveret ab Ecclesia omne turpe lucrum. Vide Dianam 3. p. tr. 14. prohibet Sacerdoti accepto semel stipendio, licet minus justum judicetur, iterum accipere*

cipere ab alio aliud, & solum semel cele-
 brare pro utroque. Item prohibet illi qui
 pro Missis accepit stipendium, minori
 pretio alios conducere. Item prohibet Mis-
 sam applicare illi qui postea obtulerit sti-
 pendium. Denique prohibet diebus festis
 simplex accipere stipendium. Alia multa
 præcipiuntur, quæ an sint satis pub-
 lica & recepta, nolo disputare.

9. QUÆRO. Quale peccatum com-
 mittat; qui diu differt per magnam negli-
 gentiam Missas dicere, ad quas obligatur
 stipendio? Resp. aliquos judicare hoc
 esse peccatum mortale, ob grave da-
 mnum quod potest consequi is pro
 quo celebrandum est. Fortè enim
 anima aliqua è Purgatorio liberata
 fuisset. Item is pro quo celebra-
 tum erat, notabile bonum spirituale
 vel corporale consecutus fuisset: ita-
 que à gravi saltem veniali, vel peri-
 culo mortalis, supinè negligentem
 non excusarim. Sed dices, defrauda-
 tionibus Regalis, qui solet dari pro u-
 na Missa, non est materia peccati mor-
 talis: ergo aliquem defraudare Missâ,

non

non videtur peccatum mortale? Respondeo ex ea parte præcisè ita videri: attamen cum fructus Missæ inestimabiles sint, & ad hos applicandos ex pacto teneatur Sacerdos, defraudatio videtur in re notabili.

10. *QUAERO.* *An mulier possit ministrare?* Resp. ex communi non posse, ob capitulum de cohabit. Clericorum & mulierum, Ratio est, quia per se indecens est, & nonnullum periculum continet contra puritatem & munditiam tanti Sacramenti. Addit Soto & probat Suarez, in necessitate potius celebrandum sine ministro, quam feminâ ministrante: quia hoc sit expressius jure prohibitum, & videtur indecentius, Quibusdam tamen in locis jam consuetudine receptum est, ut apud Moniales puellulæ decem aut duodecim annorum ad id instructæ, ministrare permittantur ibi celebrantibus, quod quidam sine scrupulo etiam timorati ob consuetudinem usurpant in Provinciis Belgicis, Episcopis id etiam scientibus, nec severius prohibent.

hibentibus. Unde non ausim conde-
 mnare id gravioris peccati, ubi con-
 suetudo præscripsit, nec periculum
 putatur. Hac de re tamen Hispani aut
 Itali Doctores severius videntur lo-
 qui, quia in illis Nationibus majus
 periculum, aut inordinatio judicatur
 in similibus. Nota Capitulum de co-
 hab. cleric, & mulierum sic habet: *in-*
hibendū quoque ut nulla femina presu-
mat accedere, aut Presbytero ministrare,
aut inter cancellos stare vel sedere. Ubi
 indicat, non debere mulieres admitti
 intra chorum. Quod est contra Domi-
 cellas eligentes sibi locum propinquē
 ad altare, non sine indecentia & distra-
 ctione Sacerdotum. Cur rei Episcopo-
 rum auctoritas deberet obviare, quan-
 doquidem jure prohibeatur.

CAPUT VI.

*De causis à Missa audienda
 excusantibus.*

QUAERO. *Quanam causa à Missa
 audienda excusent?* R. ex com-
 muni Doctorum interpretatione, ac-
 cedente etiam consuetudine hanc in-
 terpre-

terpretationem confirmante, non esse
 necessariam causam admodum gra-
 vem, ut quis excusetur. Hinc com-
 muniter tradunt Theologi jacturam
 alicujus boni mediocris existimatio-
 nis excusare; vel etiam cum audiri ne-
 quit Missa sine gravi difficultate & la-
 bore. Ratio esse potest, quia cum hoc
 præceptum sit humanum, videtur la-
 tum cum tali moderatione dicta, ut
 labor aut difficultas prudenti judicio
 existimata rationabilis, aut jactura
 mediocris censeantur excusare. Unde
 plurimum hic facit bona fides existi-
 mantis se habere justam causam; per
 illam enim fit, ut à mortali peccato
 excusentur aliqui in casibus, alioquin
 dubitationi aut disputationi obno-
 xiiis. Et hac generali resolutione deduc-
 untur casus hi particulares, à Theo-
 logis expressi.

1. Si aliquis infirmus sine alicujus
 momenti incommodo nequeat sus-
 gere aut domo exire: vel si periculum
 sit reincidentiae, aut retardationis con-
 valescentiae excusatur.

2. Si quis ministrer graui infirmitate laboranti, & unquam tantum Missa celebratur, cui non possit interesse relicto infirmo cum aliqua illius incommoditate. Nec enim opus est, ut ministerium planè sit necessarium, ita ut non possit deferri: sed sufficit quod prudenter hic & nunc bonâ fide putet non relinquendum infirmum, aut timeat ei aliquod incommodum, ob quod putet se excusari. Similiter dic de aliis operibus misericordiæ tum corporalis, tum spiritualis.

3. Si quis timet jacturam honoris: ut si vir honoratus aut mulier nequit sine decenti veste in publicum prodire, puta sine pallio, quod modò ei debet; aut si Nobilis sine comitatu debet progredi foras cum dedecore. Hic porro habenda est ratio consuetudinis loci, & qualitatis personarum; nec hæc licentia nimis extendatur. Simul etiam videndum, an manè secretò tales Missam nequeant audire?

Hinc non facile excusarim rusticas quasdam personas, notæ inferioris,

quæ

quæ dicunt se mansisse domi tempore Sacri, quod non haberent nisi calceos laceros, aut inferiores caligas dilutas, vel collaria denigrata, & partim dilacera; maximè si in illis locis agant, bis prima Missa manè celebratur, ad quam non est dedecus venire sine veste decenter apta, cum excusentur ex eo quod adhuc matutino tempore soleant vacare ministeriis sordidis, circa porcos, equos, vaccas, aut culinaria officia, & similia.

4. Si fœmina quæ honesta habetur, uterum gestet, & ne lapsum prædat, oporteat eam domi manere: nec possit occultà Missam audire. Quæ tum ad conjugatam gravidam, ordinariè non excusatur à Missa, sicut nec ea quæ menstrua patitur: potest tamen in his quandoque excusatio esse, cum ægritudo aliqua, aut debilitas simul jungitur.

5. Si maritus uxori præcipiat non exire domo, fortè ob zelotypiam vel iram ob causam etiam iniustam, & illa graves rixas timet. Similiter excu-

sati

atur & fœmina, quæ se domi conti-
 net, ne sit occasio peccandi alicui, à
 quo scit se perditè amari; quamvis ad
 non teneatur, est enim occasio ac-
 cepta, non data.

6. Si timeat quis furtum domum su-
 am relinquens solam; aut iter facturus,
 comites itineris deferens ad Missam
 audiendam, timeat prædones, vel ti-
 meat aberrare, quia solus iter ignorat,
 vel à societate cui se debet jungere, ex-
 pensas itineris expectet, sitque ei gra-
 ve incommodum talis jactura. Similes
 ob causas excusantur pastores peco-
 rum, milites custodientes castrum, ve-
 STORES mercium, cursores, & similes,
 qui sine incommodo gravi Missam
 non possunt audire, vel tempus quo
 celebrabitur, expectare.

7. Si oportet multum itineris cum
 gravilabore conficere. Ut si quis pe-
 des debeat ire ad duas horas tempore
 turbido & pluvioso, vel etiam ad u-
 nam tempore ventis & tempestatibus
 pleno; ut si torrentibus, vel equis
 multum incommodetur, ut Ecclesiam
 C c adeat.

adeat. Hæ causæ sunt frequentes de gentibus in agris aut sylvis, loco diffi-
to ab Ecclesia; personarum autem, lo-
ci, temporis, hic habenda est prudēs
consideratio, ad iudicium de excusa-
tione ferendum.

8. Si tempore contagionis timeatur
infectio, plebe passim concurrente ad
Ecclesiam, ad quam non desinunt ve-
nire & illi, de quibus aliquod pericu-
lum timetur. Similiter si transeundum
sit per illum locum aut plateam, ubi
aër pestilens iudicatur.

9. Excusantur Nutrices & Matres,
quæ non possunt relinquere parvulos
quos lactant: ad Ecclesiam autem eos
afferendo, videmus ordinariè quod
non solum suam, sed & aliorum debi-
tam attentionem impediunt, dum ve-
ejulantes placant, vel ridentibus atti-
dent, vel aliis modis circa eos occu-
pantur; unde si aliter Missã audire ne-
queant, frequenter præstat nō audire.

Sed quid de famulis, aut filiis fami-
lias, qui impediuntur, à Dominis aut
Parentibus tempore Missæ? Resp. In

ministe-

ministerium sit necessarium juxta cō-
munem vivendi modum, nec Domi-
nus peccat præcipiendo, nec famulus
parendo. Si possit differri in alium diē,
aut aliam horam, peccat Dominus fa-
mulum & filium impediendo; ipsi ta-
men non peccant parendo, si rixam
aut detrimentum timeant à Domino;
quia non videtur Ecclesia cum tali in-
commodo eos velle obligare. Si tamen
frequenter accideret, suadendum
est, ut alibi famulatum quærant.

Quid iterum de illis qui operas suas
locant ad apparandum nuptiale, aut
aliud convivium in die festo, & ita
impediuntur illo die, ut non possint
vacare Sacro audiendo? Respon. idem
posse hic censerī, quod in priori casu,
si ministerium istud sine incom-
modo differri non potest, nec præve-
niri, Missam audiendo. Unde ob
illos & similes casus advertenda est
generalis regula ex Cajet. *Sine ra-
tionabili causa omittere Missam in
Festo, reputatur peccatum mortale.*
Et hic esto prudens, admittendo pro ra-
tionabili

rationabili causa omnem motivum rationi humana consentaneum, etiamsi non fuerit urgens: quoniam, deficiente & subsistente ratione, quæ illius conditionis personas libenter ad Missam euntes inducere videtur ad omissionem Missæ, in tali casu non incurritur peccatū mortale, quamvis si minus sufficiens est ratio peccetur venialiter. Et universaliter sic est quando quis bonā fide putat se excusari & ideo omittit Missam, Hæc ille.

Hinc etiam resolvo, non esse statim condemnandas peccati mortalis puellas aut adolescentes, qui eo die quo banna matrimonii eorum proclamantur, non interfunt Missæ; si aliam Missam audire nequeant, ut in Ruralibus Ecclesiis contingit non infrequenter. Tum quod populus tunc si præsentis sint, circumspicere solet cum risu & verecundiam aliquam eis afferre; tum quod consuetudo tunc absentandi se, videatur eos excusare, adjunctâ bona fide.

2. QUÆRO. Quâ aetate obliget præceptum Missæ? Resp. communiter Do-

tores

tores obligare post septennium, quia
 tunc incipit discretio. Sed licet verum
 sit, quod ex tunc, ac etiam antea pueri
 iudicandi sunt, ad audiendam Mis-
 sam; illos tamen statim ac usus discre-
 tionis incipit, dicere obligatos sub
 peccato mortali, videtur mihi rigi-
 sum. Tum quia Ecclesia pia Mater
 non videtur velle obligare tam rigi-
 se, statim ac potest: tum quod racti-
 e videamus majorem partem puero-
 rum, etiam decimum annum attin-
 gentium, in Ecclesia stare tempore
 Missæ, huc illuc circumspiciendo, sine
 attentione requisita; aut etiam fociis
 stridere, colloqui, nugari, nec vim
 præcepti talis apprehendere. Quis ve-
 rit eos statim peccati mortalis velit
 condemnare? Non quod velim dice-
 re eos non esse capaces peccati mortalis
 ob ætatem, nam si hoc sit, non est diffi-
 cultas, Sed quod licet in rigore loquē-
 do sufficientem ætatem & discretio-
 nem haberent, ad aliquod peccatum
 mortale committendum; non videa-
 tur tamen Ecclesia tanta sub obligatio-

ne, seu vinculo tam arcto eos velle statim obstringere; donec profectiorem rationis usum assequantur, divina mysteria plenius apprehendant, & obligationem ac attentionem, quâ illis interesse oportet, plenius intelligant. Quod ferè ordinariè circa tēpus idoneum, quo idoneitatem incipiunt habere ad Eucharistiæ Sacramentum putarim contingere; quod ipsum Confessarii & Parochorum prudenti iudicio venit expendendum. Alias antea solum venialiter existimarim peccare, ob apprehensionem imperfectam tum mysteriorum, tum præcepti, ex imperfecto adhuc rationis ulu proveniente: per quam fit ut facile negligant attentionem requisitam, & magis præsentibus ibi sint corpore quàm mente.

3. *QUAERO. Quanam attentio requiratur ad Missam?* Resp. debere esse attentionem religiosam ex objecto, sive attendendo ad ea quæ facit Sacerdos, tamquam ad res sacras in genere: sive attendendo ad ea quæ illis significatur.

ur; sive attendendo, ad Deum, illum orando & honorando, ac intentionem cum Sacerdote orante conjungendo.

Hinc resolvo, licere tunc officium persolvere debitum ex obligatione, aut pœnitentia, quia non impedit attentionem ad Missam. Voluntariè verò animum rebus non sacris, sed alienis applicare notabili parte Missæ, aut confabulari, peccato nõ caret mortali.

4. *QUAERO. Quanam pars Missæ, notabilis censeatur, ita ut illius omissio mortalis censeantur?* Resp. si quis ab initio Evangelii audiat usque ad finem, non peccare mortaliter; immò secundum aliquos, etiamsi Evangelium non audiat, si tamen usque ad finem persistat, etiam *S. Ioannis* Evangelium audiendo Exire ante Communionem, & reliquam partem voluntariè omittere, materiam peccati mortalis multi putant, quia Communio fit inter partes principales. Similiter dic, si quis voluntariè, & sine necessitate exeat ante consecrationem, & utraque factâ

C c 4 redeat

redeat, censeri omissam partem notabilem, quia essentialis est sacrificio.

§ *QUAERO. Quid dicendum de illis qui confitentur in tempore Missae?* R. id improbandum ordinariè, si confessio sit diuturna, sive partem notabilem occupans Missae; Unde si alia Missa audiri potest, audienda est. Frequenter tamen contingit in Parochiis ruralibus, ut non facilè adsit occasio confitendi, nisi arripiatur tempore Sacri, puta adveniente aliquo ex Ordine Mendicantium, ut concionetur, qui etiam recessurus est statim. Ac tunc non improbo arripi hanc occasionem, etiam tempore Sacri, cum commode aliter fieri nequit. Ratio est, quia finis Missae est sanctificatio nostra: quem finem cum certius assequamur per Confessionem, si nequit separatim Missa audiri, & Confessio fieri, ob majus bonum expurgandi se à peccato mortali, quod confitens prætendit, excusatur ab attentione speciali ad Missam. Quamvis & in disputationem venire possit; an vacare confessioni

fioni excludat attentionem necessariam, quandoquidem sufficiat moraliter præsentem esse, rei alicui sacræ vacando, ac intentionem suam cum sacerdote coniungendo.

Addo, quod *Layman*, & alii, ob multorum auctoritatem dicunt eum probabiliter satisfacere, ita ut non peccet mortaliter, qui secundum externum habitum, missæ decenter interest, licet interna mente Deo vel divinis non intendat. Sicut & de horarum recitatione multi tradunt.

Ulterius audet *Bonacina* dicere quod qui magna parte garrit, ita tamen ut simul attendat sciendo quid in sacro fiat. surgendo, flectendo, ubi opus est, peccare tantum venialiter, & satisfacere; quia cum externa reverentia præcipiatur ob internam, quamvis externa irreverentia non impedit internam, non videtur mortale, nisi interdum ratione scandali; vel si quis sic impediatur, ne alii ibi præsentem non possint audire Sacrum. Hæc sententia multum favet aulicis, & nobilium turbae

turbæ

turbæ. Sed an tuta sit, ut vide. Hoc enim est audire Missam more Curia, id est *A la mode*. Quod mihi certè multum displicet.

CAPUT VII.

De missa Parochiali audienda.

Missam in Parochia propria audiendam, decernunt antiqua jura. Unde *Sixtus IV. de Treuga & pace*, ubi concordiam inquit inter Mendicantes & Parochos, præcipit ne Mendicantes prædicent populum, non teneri audire Missam in propriis Parochiis diebus festis cum jure sit cautum illis diebus Parochianos teneri audire Missam in Parochiali Ecclesia, nisi forte ob honestam causam ab Ecclesia ipsa se absentarent. Ita ille in extravagantibus communibus, indicans ex vi juris communis obligationem quandam fuisse, quam etiam sententiam secuti sunt multi Canonistæ. Interim usus & consuetudo Fideium jam aliud insinuet, non censetur peccato obnoxii, qui alibi audierint. Rectè tamen *Concil. Trident. sess. 22. mo*

nendum

nendum censet populum à Concionalibus & Parochis, ut frequenter ad eas Parochias, saltem Festis majoribus, & Dominicis accedant Missa eorum Pastoralis, quæ in Parochiis solemniter celebratur, non exiguos fructus, & prærogativas habet.

1. Enim ab illo celebratur, qui ex iustitia tenetur sacrificii sui fructum populo sibi subdito applicare: ita ut populus jus habeat speciale in illud fructus ex illo provenientes. Hinc & olim Sacrum illud Pastorale, *Dominicum* vocabatur, ut testatur Bardonius: & ad illud non solum convenit populus, sed & specialiter Angeli custodes Parochiæ: nam non solum singulis personis Angelos custodes reputatos, sed & toti Parochiæ unum vel plures, & ipsi Pastori ultra Angelicam particularem à nativitate etiam aliquem destinatum esse ut Pastori, omninò probabile est. Hinc *Petrus Faber* inter primos Patres Societatis Jesu, *Ignatii Socius*, solebat dicere cum per Germaniam, & Genevenses partes

tes

es hæresi infectas pertransisset, se plurimum auxilii sensisse, sive ad declinandas hæreticorum insidias sive ad convertendas animas, ex eo quod solitus erat speciali devotione Angelos Tutelares Parochiarum, per quas transibat, salutare: Hi ergo specialiter etiam coluntur in communi conventu populi ad Sacrum Dominicum, & eorum auxilium imploratur. Patet in oratione, quæ post asperionem aquæ benedictæ decantatur.

2. Tunc fit omnium orationum & priorum operum tacita quædam inter omnes communicatio, in concursu precum & unione cordium: ita ut gratia Dei, illiusque beneficia & peccatorum remissio citius & efficacius impetretur, ob communicationem, conjunctionem specialem totius fraternitatis, & Ecclesiæ ibi congregatæ in spiritu Christi, & gemitu columbæ. Unde hic locum habet quod dicit Chrysostomus. Orationem multum proficere quæ cum fratribus fit. *Est enim, inquit, ibi concordia, conspiratio, copula*

Et rischaritatis, Sacerdotum clamores :
 qui praesunt ut populi orationes , qua per
 sunt infirmiores, validiores illas com-
 plexa, simul in Calum evehantur.

3. In illo conventu Missæ Parochia-
 is, censentur oves cū Pastore in ovile
 convenire, ubi vocem Pastoris
 audiant & sequantur. Ideo tunc ver-
 bum Dei ex officio ab illis prædicatur
 Dei & Ecclesiæ mandata annuncian-
 tur, monetur populus Festorum, Vigi-
 liarum, jejuniorum, atque aliorum in
 Hebdomada occurrentium. Unde

Trident. sess. 24. c. 4. iterum sic habet :
*Moneat Episcopus populum deligenter
 teneri unumquemque Parochia sua in-
 vesse, ubi commodè id fieri potest, ad
 audiendum Verbum Dei.*

4. Ibi censentur Filii cum Patre ad
 cubiculum genetricis suæ, sive ad si-
 cum matris convenire, ut ejus præce-
 ptis aurem præbeant obedientem, jux-
 ta illud Ecclesiastici? *Audi fili mi disci-
 plinam Patris tui, Et ne dimittas legem
 Matris tuæ.* Ecclesia enim Parochialis
 Matris titulo & honore gaudet, quæ

per lavacrum regenerationis in Christo filios gignit : & Pastores propriis Patres nominari debent, quia Parochianos ut viscera sua diligere tenentur, quos in Christo generare Verbi & Sacramenti ministerio pascere ex iustitia obligantur; ac in viam salutis dirigere, quasi à Patre æterno, & Jesu Christo commissos sibi filios.

5. In Missa Parochiali aquâ benedictâ populus solemniter aspergitur, ut adversus malignos spiritus præveniatur. Item pro avertendis à Parochia malis, & Dei flagellis, atque etiam pro bonis non solum spiritualibus, sed & temporalibus impetrandis, pro frugibus terræ & aliis supplicationes instituantur. Unde pastoris est, ex officio specialiter Mediatorem & Intercessorem agere apud Christum & Deum Patrem pro grege, & pro illius salute spirituali, temporali & æterna, Deum placatum ac propitium reddere.

6. In Missa Parochiali infirmi Parochiæ, præsertim agonizantes ac alii diversis in necessitatibus, sive per-

culis constituti, communis populi precibus commendantur. Item pro defunctorum Parochianorum animabus (præcipuè quæ recenter è vita migrarint) preces fiunt. Denique pro indigentibus & necessitatibus Ecclesiæ Collectæ instituuntur, ad quas Parochiani tenentur. Ob hæc igitur & plura alia, ad Parochiam suam debet, populus frequens convenire, & ad id etiam seridò ac crebrò commovendus est.

Sed, quæritur: An Episcopus possit cogere, ut diebus Dominicis, aut solemnioribus Festis populus ad propriam Parochiam conveniat? Respondent communiter Regulares, ut privilegiorum suorum simbrias magnificent, & dilatent phylacteria sua, Episcopum id non posse. Rationem afferunt, quia Episcopus non possit restringere jus commune, quod habetur ex universali consuetudine. Ita Filiucius & alii. Item quia Concilium Tridentinum, solum dicit, ut Episcopus moveat populum, diebus Dominicis,

aut Festis solemnioribus ad propriam
Parochiam convenire.

Sed in contrarium est praxis quorundam Episcoporum, tum in antiquo jure, tum in jure etiam novo Concilii Trid. fundata, nec non in ratione. Tridentinum enim sess. 22. in decreto de observandis in celebratione Missæ, cum multa insinuasset, ac hoc etiam quod jam dictum est, scil. monendum esse populum, ut frequenter ad Parochias conveniat, immediatè subjungit: *Hæc igitur omnia, quæ summariè enumerata sunt, omnibus locorum ordinariis ita proponuntur, ut non solum ipsa; sed quæcumque alia huc pertinent visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam ut delegati Sedis Apostolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt: atque ad eam violatè servanda censuris Ecclesiasticis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant non obstantibus privilegiis ac consuetudinibus quibuscumque.* Ergò ubi populus ad hanc monitionem de frequen-

tandaparochia negligens cerneretur ,
 oportunitis remediis potest Episcopus
 providere , etiam sub pœnis præcipi-
 endo. Adde quod idem Concilium
 Sessione 24. declarat *teneri unumquem-*
que Parochia sua interesse ad audiendum
verbum Dei: imò Dominicis & Festivis
 diebus præcipit pueros in Parochiis
 erudiri, in rudimentis fidei, & obedi-
 entia erga Deum & parentes. Cùm au-
 tem verbum Dei, aut etiam instructio
 rudium, tempore Parochialis Missæ
 plerisque in locis ruralibus fiat ad eam
 Parochiani compelli possunt ab Epif-
 copis. Hinc in *Diœcesi nostra Leodiensi*
 tale extat decretum. *Parochianos om-*
nes monemus, & eis mandamus : ut in
 suis Parochialibus Ecclesiis diligentes
 sint ad verbum Dei, aliaque divina au-
 dienda; alioquin si eos ad tres continuas
 septimanas diebus Dominicis & Festivis
 abesse absque legitima causa, vel si Pa-
 storis licentia contigerit; volumus contra
 eum ad pœnas canonicas, & Statutarias
 antiquas hujus Diœcesis, aliasque arbi-
 trarias procedi. Ita habetur in Synodo,
 tit. 10. c. 4.

Simile Decretum habetur in Syn. Namurc. tit. 4. cap. 14. Quis verò hæc audeat condemnare, & Patres Synodi, inter quos multi docti Theologi Videri potest hac de re Libellus intulatus, *Parochianus Obediens*, editus Duaci à quodam P. Capucino 1633. Ubi fusè probat teneri Parochianos audire Missam, & Verbum Dei in sua Parochia, saltem diebus Dominicis, & Festis Majoribus, cessante legitimo impedimento.

Quæri etiam potest. *Cur in quibusdam Provinciis, panis benedictus, & in partes concisus cunctis presentibus diebus Dominicis datur?* Sic in Gallicanis Ecclesiis communiter practicatur. Respond. panem illum esse cujusdam pacis & unionis Christianæ symbolum. Ac cum olim singulis Dominicis Fideles communicarent (juxta illud actorum) *Erant perseverantes in oratione, & communicatione fractionis panis* (panis scilicet celestis qui Corpus Christi est) successit illi panis benedicti, sed non consecrati

Ave transubstantiali participatio.
 Hinc Sanctus Pius Pontifex & Mar-
 tyr, qui vixit anno centesimo qua-
 dragesimo septimo, in decretis suis sic
 ait: *Ut de obligationibus quæ offeruntur*
populo, vel de panibus quos deferunt
plebes ad Ecclesiam Presbyter partes con-
feras habeat, ut post Missarum solemnias,
si communicare non fuerint parati,
analogias omni die Dominico exinde ac-
ceptant.

CAPUT VIII.

DE NONNULLIS NOTABILIBVS
concernentibus Missarum cele-
brationem.

Nota Primò. Non licere celebrare
 cooperto capite, nisi ex dispen-
 satione & licentia, saltem Episcopi. Imò
 Congregatio Rituum vult hanc licen-
 tiam ad Pontificem pertinere. Existi-
 mo tamen exigente id gravi infirmita-
 te, & aliqua celebrandi necessitate, se-
 cluso scandalo & contemptu, posse ce-
 lebrare Sacerdotem capite cooperto,
 (excepto tempore canonis) si non pos-
 sit facile recursus haberi ad Episcopum.

Dd 4

Nota

Nota 2. Rubricas Missalis ordinariè non obligare ad peccatum, sed magis esse directivas, quàm strictè præceptivas, ita ut sint per modum instructionis. Hinc existimo quod omittens orationes dicendas à sacerdote dum se vestit, excusari possit à peccato. Item si desit crux in Altari, multi non putant grave peccatum. Passim tamen Rubricas negligere, vel eas omittere voluntariè, potest esse grave. Et quidem si illæ præscribunt aliqua substantialia, vel ad sacrificii integritatem spectantia, vel significationem specialem continentia, non possunt omitti sine peccato. ut supra dixi de caeremoniis.

Nota 3. Errorem passim esse Parochorum gaudentium confraternitate Rosarii in Ecclesiis suis, dum in festo principali quod celebratur Dominica prima octobris canunt Missam Rosarii concessam fratribus Ord. Prædicatorum. Illis enim particulariter ex privilegio est concessa, & non aliis. Sic declaravit Congregatio Rituum die 2 Junii 1622. teste Gavanto apud Dianam

Tract. de celebr. Miss. Resol. 74. Tunc
 que celebranda est Missa ut in *Festo*
S. Maria ad Nives, sicut *Laurerana Ec-*
clesia facit. Sic in *Festo S. Francisci*, si
 quis extraneus celebret in *Ecc. Ord-*
inorum, non debet *Præfationem* il-
 lum recitare quam *Ordinis privilegio*
 titant de *S. Francisco*, sed cum mu-
 num, Similiter si ibi extraneus celebret
 a *Festis Sanctorum Ordinis*, sciat
 Missas aliquas eis esse permissas privi-
 legio *Ordinis*. Tamen si aliquem *Præ-*
 iurum advocent qui solemniter cele-
 bret in eorum *Ecclesia* eo die, putat
 posse illum *Præfationes*, aliaq; canere,
 et *Missam*, ut solent, in ordine suo ce-
 lebrare.

Similiter externi in die festivo bea-
 tificationis alicujus Sancti concessio-
 nialiter *Ordini* alicui non debent
 illo celebrare, etiam in *Ecclesia* il-
 lius *Ordinis*; quia specialiter hoc con-
 ceditur in *Bulla Religiosis illius Ord-*
inis, & ita etiam dicitur declarasse *Ri-*
atum Congregatio: Attamen si *Præla-*
 tus advocetur extraneus, ut celebret

Summam Missam, de Beato illo celebrare debet, quia repræsentat locum Prælati Ordinis; & hac censetur interpretativa voluntas Pontificis, etsi Bulla id non exprimat.

NOTA 4. Sacerdotem sibi ipsi posse ministrare Sacramentum Eucharistiæ, si non possit celebrare, nec ad se alius Sacerdos qui ei ministret. Nec ad hoc requiritur casus necessitatis; sed sufficit zelus devotionis. Non enim hic requiritur, ut sit distincta persona ministrans & sumens, ut fit in aliis Sacramentis, quia in die Parasceves se communicat, nec tamen celebrat.

NOTA 5. Si quis Sacerdos celebravit bonâ fide cum Corporali non benedicto, aut cum Calice non consecrato, vel cum aliis vestibus non benedictis, alter Sacerdos potest, secundum probabilem sententiam, in illis celebrare: nec egent aliâ novâ consecratione aut benedictione. Per hanc enim celebrationem bona fide factam censentur accepisse benedictionem & consecrationem majorem eâ quàm præ-

viè poterant accipere. Quæ enim major consecratio calicis, vel corporalis, quàm jam tetigisse corpus & Sanguinem Christi per sacrificium? Similiter nonnulli docent, Ecclesiam pollutam non egere reconciliatione nova si in ea bona fide ab aliquo sacerdote celebratum est. *Hæc est sententia Emma. Sà, verbo Ecclesia, quam sequitur Diana tr. de celeb. Miss. res. 69. citans Avilam & Castr. Pal.*

Hinc resolve casum novissimè mihi propositum à Decano & Collegio quodam Canonorum. Quidam habens curam animarum in Parochia eis subdita, altare valde humile & bassum curavit sublimari, abstrahendo torum lapidem superiore à sepulcro inferiori. Ignorâs a. per hoc violari consecrationem altaris, quod tamen docet communis sententia; celebravit sæpius in illo altari bonâ fide. Quæritur an debeat noviter consecrari? Respondi, secundum probabilem sententiam supradictam, quæ dicit celebrationem bona fide factam, esse consecrationem

sufficientem pro Ecclesia violata, similiter & hic probabiliter dici posse esse sufficientem pro Altari, ut in eo continetur Sacrificium. Quamvis non excusem Sacerdotem illum, quia sine licentia non debebat amovere lapidem superiorem à sigillo & sepulchro, nec in eo restaurato postea celebrare.

Sed quæstio nunc frequens est inter Pastores ruri agentes, cum his annis deplorabilibus exercitus transeuntes passim in Parochiis sepulchra Reliquias continentia in altaribus fregerint, spe pecuniæ ibi reperiendæ sicque vasa sacrarum Reliquiarum abstulerint; an sint violata illa altaria, ita ut egeant nova consecratione; si superiorem lapidem ab inferiori structura & stipite non amoverint, nec in illo quicquam fregerint?

Resp. non inveniri expressum iure quod prophanetur altare, nisi motum fuerit. aut fractum. Quod passim intelligunt de enormi fractura tabulæ superne, ita ut nō possit commodè calicem

& p-

& patenam continere. In Titulo de Consecratione Ecclesie vel altaris sic habetur cap. 1. *Si altare motum fuerit, aut lapis ille solummodo superpositus, qui sigillum continet, confractus aut etiam diminutus fuerit, debet denuò consecrari.* Et rursus cap. 2. *Altare in quo tabula cui consecrationis benedictio pontificali ministerio adhibetur, si mota, vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò consecrari.* Nulla ibi mentio fit de loco quem sepulchrū vocamus, qui continet Reliquias; ergo etiam si aliquid in eo frangatur, si modò nihil frangatur, vel amoveatur in Lapide superiori, non est opus nova consecratione.

Sunt tamen nonnulli dicentes esse opus nova consecratione, quia Sepulchrum cum reliquiis reputetur inter primarias Altaris benedictiones, suamque habeat specialem significationem; illo ergo violato violatur Altare.

Hujus opinionis erat piæ memoriæ Rev. Stephanus Strechaus Suffraganeus Leod. cum quo hanc quæstionem ali-

quando contuli. Itaque secundum hæc opinionem non esset ibi celebrandum ante novam consecrationem, nisi addito Altari portatili.

Addo tamen, si quis in tali Altari bona fide celebrasset, putans non esse violatum, idem dici posset quod supra dixi ex probabili sententia, hoc sufficere, ut in eo continetur Sacrificium. Hæc dico probabiliter, quia hoc turbulento tempore, non facile est Episcopum vel Suffraganeum in his remotis locis habere, qui de his iudicet, & denuò altaria consecret militari excursioni in prædam data. Et cum inter Canonistas disputetur, an talia altaria sint prophanata, probabili sententiæ hic favere licet, donec veniat Episcopus, quasi Propheta, qui respondeat de lapidibus istis.

C A P U T IX.

De obligatione Parochorum.

QUAERO: Quando teneatur Pastor celebrare pro populo? Responderi debet: teneatur diebus Dominicis & Festis per se vel per alium celebrare, ut possit plebs

plebs præcepto satisfacere. Non tamen tenetur ita pro populo celebrare omnibus Festis aut Dominicis, quin possit stipendium accipere ab aliquo particulari, illi fructum specialem applicando, maximè si sint tenues ei relictus; nisi fortè lex Diœcesis vel consuetudo ad id obliget. Quapropter consuetudine & lege nostræ Diœcesis Leodiensis distinctæ sunt Parochiæ, ita ut quædam dicantur Curæ integræ, quædam curæ mediæ, quædam quartæ capellæ, & secundum id sortiuntur obligationes applicandi populo Missam speciali titulo, vel in hebdomada semel, vel in quindena, &c. Pro ulterioribus Missis accipere possunt stipendium etiam in diebus festis.

Notant tamen Pastores, quod in minoribus etiam Parochiis teneantur frequenter celebrare, sive per se, sive per alium, si abesse eos contingat; quia tenentur procurare bonum populi sui per media ordinaria. Unde non facile excusarim à gravi peccato nonnullos

Nullos Pastores, qui ad aliquod heddomadas absentes, putant sufficere quod Dominicis diebus procurent celebrari aut festis, eò quòd suas curas dicant medias esse, ut quartas capellas. Quia hoc non fit sine detrimento plebis, & iusta querimonia.

Quærent hic Sacerdotes qui duas Ecclesias habent, in quibus eis conceditur biuare, quomodo se gerere debeant Feriâ 6. Parasceves? Resp. si non possint per alium in alterutra Parochia officium celebrare, debere convocare populum ad unam Ecclesiam; & hoc debent suadere quoad fieri potest, si Parochiæ sint vicinæ. Quod si nec hoc possit fieri, sed utrobique sit Officium Parasceves celebrandum, in primo Officio non ponat vinum in Calice, sed sumat Hostiam absque ablutione ut possit jejunus iterum officium facere in altero loco: quia non est ita necessarium vinum adhibere, quam jejunum communicare. Unde si vinum sumpserit in primo officio, non debet communicare in secundo, sed

Ho-

Hostiam pridè consecratam reponere in Sacrario. Nec potest Episcopus dispensare, ut quis non jejunus celebret, aut communicet.

Nota: Quando Parochi volunt renovare Hostiam quæ est in Remonstantia, debere duas Hostias consecrare, & unam illarum sumere. Unde est error quorundam, qui eam quam consecrarunt, exponunt, & eam non sumunt, sed veterem alio sacrificio consecratam. Debet enim Sacerdos de Hostia sumere quam in isto suo sacrificio consecravit, non aliam alio sacrificio præ consecratam. Quamvis & hanc simul possit sumere cum sua.

Quidam etiam Theologi non probant, quod aliqui pixidem mox à consecratione reponant in Tabernaculo extra Aram, aut quod eam dent alteri Sacerdoti ad distribuendum plebi in alio altari. Nam sicut ex hostia sua Sacerdos non debet dare partem usq; ad finem sacrificii, sic nec de illis particulis quæ sunt victima illius sacrificii, sicut & hostia major, nec decet ut prius quis-

quispiam participet de suo sacrificio, quam ipse participarit, quandoquidem & ante ejus sumptionem necdum sit hostia integrè & perfectè sacrificata. Atque omnes oblationes, orationes benedictiones, spectant etiam ad parvas hostias æquè ac ad majorem: ideoque debent esse super Aram, super Corporale, juxta Calicem; nec distribui debent antequam Sacerdos communicarit.

CAPUT X.

De administratione Eucharistia in gratia statu. Conclusio.

Administrans Sacramentum Eucharistia cum conscientia peccati mortalis sine contritione & confessione, vel saltem proposito confitendi, peccat mortaliter. Ita Rituale nostrum Leodiense pag. 101. & passim Ritualia, in aliis Dioccesibus. Quare multis dictis & piis, qui rem ponderant in pondere sæctuarii, displicet opinio illa, cujus inter primos patronos recensetur Valerius, quem nonnulli secuti sunt recentiores, quæ dicit: *Ministrum non peccat*

peccare mortaliter, quando non conficit
 Sacramentum Eucharistiae, sed & pra-
 consecratis administrat. Opinio certè
 ex eo mihi non probatur, quod sit
 contra totam Scholæ antiquitatem
 eodque diminuatur. Sacramento Eu-
 charistico debitam reverentiam, &
 ministerii Eucharistici elevet dignita-
 tem, quasi esset leve & nudum aliquod
 ministerium.

Pro pleniore explicatione suppono
 generaliter ex cõmuni & certa Theo-
 logorum sententia, Ministros Sacra-
 mentorum ordinariè obligari ad statu
 gratiæ, dum ea conficiunt & ministrant
 officio. Oritur autem hæc obliga-
 tio ex sanctitate Sacramenti, tum
 ex consecratione ministri. Accepit e-
 nim in sua consecratione gratiam san-
 ctificantem, ut se conformet Principa-
 li agenti & Sacerdoti Christo, tanquã
 instrumentum sanctum quo utitur ad
 primarias functiones sacerdotii sui, &
 ad gratiam aliis communicandum vir-
 tute & efficacia Sacramenti suæ pote-
 stati & dispensationi commissi.

Distina

Distinguat ergò, quantum voluerit, Vasquius cum suis sequacibus, & dicat esse diversitatem in hoc Sacramento Eucharistiæ ab aliis, qui in aliis conficit & ministrat, hic autem non conficit ministrando, sed jam præconfectum applicat & distribuit. *Interrogo* interim primo an hoc ministerium non sit gravissimum? an non sit dispensatio Mysterii Mystriorum, quod passim *Tremendum Mystrium* vocant Sancti Patres? An dispensatio corporis divinitati conjuncti & sanguinis pretiosissimi & sanctissimi non satis ex se clamet, & sanctitatem requirat in ministrante & dispensante? Certè *sanctè Sancta tractanda*, jure divino & naturali constat.

Interrogo 2. An Sacerdos non representet specialiter personam Christi, non solum conficiendo, sed etiam ministrando? & an ministratio hujus Sacramenti non debeat censerì inter primarias functiones Sacerdotii Christi? Quare ergo non tenetur hic Minister summo suo Sacerdoti sese conformare?

mare, cujus personam repræsentat,
 & vices agit? Certè tenetur ex eo ca-
 pite se in gratiæ statu hic exhibere, &
 sic agere, ut possit dicere cum Apосто-
 lo: *Ego honorificabo ministerium meum.*
 Rom. II.

Interrogo 3. An Sacerdos non mini-
 strat plebi Eucharistiam ex officio &
 potestate sibi specialiter in ordina-
 tione concessa? An non & in illa acce-
 dit gratiam, tam ad ministrandum
 dignè quam ad dignè conficiendum
 hoc Sacramentum? Ergo memor esse
 debet strictæ obligationis sibi anne-
 ctæ. Debet, inquam, memor esse illius
 apostolicæ præceptionis, quoties mi-
 nistrat: *Resuscita gratiam qua est in te
 per impositionem manuum.* 2. Tim. I.

Interrogo 4. An hæc actio ministran-
 di Eucharistiam non sit ordinata pro-
 pter ad sanctificationem conferendâ
 accipienti, & quidem ex opere ope-
 rato? Ergo & ex hoc titulo obligatur
 Sacerdos ad illam exercere in gratia & sanctitate;
 necesse excidere memoria debet illud
 apostoli: *Sic nos existimet homo ut Mi-
 nistros*

nistros Christi, & Dispensatores mysteriorum Dei; sed jam quaritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur. 1. Cor. 4. Hæc est prima fidelitas, ut possit dicere Minister, Dominus Iesus, in spiritu sancto, non minùs quàm suscipiens. Interrogo. 5. Quid sit majus, an Arcæ antiqua, an hoc novi Sacramentum fœderis? Illius parum digna tractatio Ozam percussit Levitam: Ergo & Sacerdotes accedentes ad Dominum edificentur; ne percutiat eos Dominus. Annon Nadab & Abiu alieno thuribulum ministrant percussit sunt? Hi autem designant Ministros, qui carent igne gratiæ, & audent ministrare cum cupiditatis terrenæ, nec formidant iudicium Dei, nec plene attendunt illud: Sanctificabor in his qui appropinquant mihi, Neque dicas hoc solum debere intelligi de sacrificantibus, si olim præcipiebatur, Mundamini fertis vasa Domini, quantò magis qui portant & dispensant sanctissimum Corpus & Sanguinem Christi, ut ple

mysterio veræ sanctitatis efficiant partici-
 Dispensentur ergò à peccato sal-
 tem mortali, alioqui damnationē sibi
 adducunt, & sanguis ille testimonium
 dabit contra eos.

Interrogo 6. An non Sancti Patres
 per existimarunt gravissimum ef-
 fectum vel solum ministerium hujus Sacra-
 menti, ideoque puritatem magnam
 requirere dixerunt? Audi S. Chryso-
 stomum: *Quo non splendidiorē radio so-*
lari oporteret esse manum, carnem hanc
in igne videntem? Hinc & ministerium i-
 gnium passim vocant Angelicum, ut in-
 dicent quomodò ad puritatem mini-
 strans obligetur, quia Angelus Domi-
 ni est. Certè Sacerdos se hic gerit ut
 quidam Seraphim, accipiens de altari
Calculus ignitum & cælestem,
 quo purget labia & cor peccatoris se-
 cundum mundum agnoscentis, ac se hu-
 miliantis. Absit autem, ut *Calculus*
 ignium divinum unquam tractet absq;
 accipere duplicis charitatis, alioqui
 non se coram Deo statuit.

Postremò, cum olim Diaconi hoc
 Sacra-

Sacramentum ministrare permitte-
rentur ex commissione Sacerdotis, ut
exemplo S. Laurentii patet, dicentis S.
Xisto : *Experire utrum ministrum ido-
neum elegeris , cui commisisti* *Domini*
sanguinis dispensationem ; tunc tene-
batur & ipsi ministrare in gratia. Hinc
in vita S. Epiphanii apud Surium 12.
Maii legimus Diaconum leprâ per-
cussum, quod indigne ministraret in
ordine suo.

Cur ergò dicunt levem hic & veni-
lem irreverentiam intervenire, qua-
do Sacerdos non conficit , sed solum
ministrat ? Dicant consequenter ne-
cesse est leve esse ministerium hoc,
quod Sancti Patres plusquam Angeli
cum vocant. Imò de hoc ministerio
multi inrelligunt illud Apostoli pro
Diaconis : *Habentes mysterium fidei*
conscientia pura, q. d. Non tractent
charistiam, & Calicem Domini,
quo est Mysterium fidei, nisi puram
te & conscientiam. Ita explicant He-
lius, Catharinus, Soto major, Magal-
rus, Cornelius, & alii. Tim. 3.

DE MIXTIONE AQUÆ

cum vino.

Qua modicissima adhiberi debet
 calici ante consecrationem, ait
Concil. Florent. idque ex Ecclesiastico
 recepto fieri, communior tradit opi-
 o, & probabilior, quamvis à Domini
 templo emanarit.

Sunt nonnulli dicentes non debere
 esse sollicitum Sacerdotem in hac mi-
 xture, ut aqua sit valde modica, im-
 mō posse octavam vel decimam par-
 tem proportionaliter ad vinum adhi-
 beri. Ita *Æg. Coninch*, cui subscribitur
Layman, & Diana. Sed an hoc *Concilio*
Florentino satis consonet (quod hac
 voce utitur, *Modicissima aqua*) meritò
 quis dubitarit.

Quid autem de illa aqua fiat, dispu-
 tant nonnulli recentiores Doctores,
 differentes non converti in vinum, & ta-
 men transire in sanguinem virtute con-
 secrationis, cui sententiæ adhæret post
Coninch, & Layman, ac nonnullos alios
Diana. Sed communior & probabilior

Ec

sen-

sententia dicit, quod illa aqua cōvertatur in vinum, ac deinde in sanguinem; negatque immediatè posse cōverti in sanguinem, si non transferit in vinum.

Dico esse probabiliorem & communioem, quia sic asserit hac de re Catechismus *pii V.* ex decreto Concilii Tridentini editus ad Parochos: *Hæc est omnium Ecclesiasticorum Scriptorum sententia & iudicium.* Nota hæc verba & attende quod Parochi, ad quos hic Catechismus potissimum dirigitur, potius debeant adhibere fidem huius sententiæ, quam nonnullorum privatorum & recentium D.D., opinioni.

Er certè hæc videtur esse intentio Ecclesiæ, modicissimam aquam miscentis, ut facilius transeat in vinum, & deinde in sanguinem.

Idem volunt SS. Patres (quantumlibet sectatores opinionis alterius eos ad se attrahere conentur) dum dicunt ex vino & aqua cōfici sanguinem Domini. Sic loquitur S. Damascenus l. 4. c. 14. *Qui fecit omnia, potest ex aqua & vino sanguinem suum conficere.* Item

S. Ambr.

S. Ambr.
licem
tione v
ep. 63.
nec sola
Non e
calicem
aqua ad
guinem
mediat
ferit p
Hinc &
clesiis
aquam
certius
carur i
rum.
Hæc
probat
tha, de
referat
iudicat
no in s
opinion
at, quæ
substan

S. Ambri. l. 4. c. 4. *Vinum & aqua in calicem mittitur, sed fit sanguis consecratione verbi celestis.* Sic ait S. Cyprianus ep. 63. *Calicem non esse vinum solum, nec solam aquam, sed utrumque mixtum.* Non enim aliud intelligunt, quàm calicem Domini confici ex vino, cui aqua admixta est; & ita aquam in sanguinem transire, non immediatè, sed mediatè, cum prius in vinum transierit post illam mixtionem factam. Hinc & usus habet in nonnullis Ecclesiis & Ordinibus Religiosis hanc aquam initio Missæ miscere vino, ut certius transeat in vinum. Sic practicitur in Ord. Pat. Dominicanorum.

Hæc iterum est opinio quam approbat Innocentius 3. *Cap. Cum Martina, de celebrat. Missarū.* Ubi cum tres referat opiniones, illam probabiliorem iudicat, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari, juxta opinionem quam secundo loco posuerat, quæ dicebat aquam cum vino substantiari in sanguinem, cum in vi-

num transferit. Nam de opinione quam recentiores sustinent, quod aqua manens aqua possit transire in sanguinem, non facit mentionem Innocentius, ut patebit diligenter Capitulum legenti. Unde nulla ei affingi potest probabilitas ex doctrina Innocentii ibi tradita, quidquid dicant huiusce opinionis sectatores. Nec illius erjam meminerunt Doctores Scholasticantiquiores, sed nostræ suffragantur assertioni.

Quapropter cum hic agatur de materia Sacramenti, longè tutius est cum communi Theologorum sententia loqui, quàm paucorum opinioni adherere, quæ ex obscurioribus aliquibus Patrum verbis (juxta tamen sententiam nostram commodam interpretationem habentibus) & ex paucis & infirmis rationibus physicis, receptam à Theologis doctrinam, impugnatur, ut novam stabiliat.

Videndum quoque ne per hoc detur occasio hæreticis calumniandi, & dicendi Ecclesiam non sibi constare

in Sacramenti Eucharistici materia designanda, sed Catholicos Doctores recentioribus repugnare, dum aquam volunt esse materiam sanguinis, quod antiquorum negat communis consensus, sive in Schola S. *Thoma*, sive in Schola *Scoti*, & aliorum Doctorum celeberrimum.

Neque satis est dicere vinum esse materiam essentialem, aquam verò materiam liberam, non necessariam; quia nec talem modum loquendi antiquitas agnovit; sed solum agnovit aquam misceri vino per modum cæremoniae, non per modum materiae, quæ per se possit converti. Quocirca Sacra Scriptura cum de materia agit Eucharistiæ, solius vini meminit. Et *Conc. Trident. sess. 13. can. 2.* definit panem in corpus, & vinum in sanguinem transire, manentibus tantum speciebus panis & vini; nec ulla fit mentio aquæ, aut specierum ejus. Convenit & igitur monitum illud Sapientis attendere: *Ne transgrediaris terminos, quos posuerunt Patres tui.*

Ee 3

Addo

Addo postremò, si aqua etiam dicitur materia, vix reddi potest ratio, cur pura non possit verti in sanguinem; aut certè, cur si in parva quantitate accidentibus vini alterata, cur non & in majori quantitate, si illa etiam accidentia receperit vini? Immò sequitur quandoque sanguinem manere sub solis speciebus aquæ; ut si contingat species vini acescere & corrumpi, & non species aquæ. Item, si quacumque ratione species aquæ consecratæ separantur à speciebus vini. Cur enim propter illam solam separationem desinet ibi sanguis Christi, & rediret substantia aquæ? Hæc certè omnia videntur involvere aliqua vel in convenientia, vel minùs solidè dicta. Sed hæc fusiùs profuqui non est nostri instituti; ad Scholasticos Doctores Lectorem remittimus.

CAPUT XII.

De qualitate vini.

CÆterum, cùm ordinariè vinum in se aquam illam modicissimam convertere debeat, ita ut *S. Barnabæ*

INRA in 4. dist. II. asserat Christum non consecrasset calicem, donec aqua in vinum fuisset conversa: hinc est quod Sacerdotes solliciti esse debent, ne vinum quo utuntur, sit multum deficiens, & ad corruptionem tendens. Certè nonnullorum socordia vel incuria gravis est qui æstivo tempore pauculum vini reservant, & quidem vini deficientis, quod statim in acetum, vel alium corruptum liquorem transit, ita ut mihi penè certum sit multoties nullitatem consecrationis & sacrificii intervenire, ob corruptionem substantialem vini talis. Quod si corruptio non sit substantialis, licet valida sit consecratio, est tamen illicita, & potest grave hic peccatum intervenire, nisi necessitas urgeat.

Quantum autem ad materiam huius Sacramenti, generaliter loquendo, requiritur ut sit propriè & simpliciter *Vinum de vite*. Hinc sequitur.

Primò, non esse materiam liquores omnes alios, qui aliunde exprimuntur, quàm de vite, licet similitudinem

cum vino habeant. Sive autem sit vinum album, sive rubrum, sive alterius coloris, sive ejusdem speciei, sive diversæ, parum refert, dummodò verè vinum sit de vite.

2. Sequitur agrestam, sive omphacium, quod vulgò *Verius* vocant, quodque ex uvis immaturis exprimitur, non esse materiam; quia non est simpliciter vinum; est enim liquor incoctus, & adhuc in via generationis, & coctione naturali fiat vinum.

3. Sequitur mustum, sive vinum omnino recens, esse materiam sufficientem, quia verè vinum est. Unde de consecratione dist. 2. permittitur ut in necessitate uvæ exprimantur in calice, & fiat consecratio. Ordinariè autem non oportet in musto consecrare ob impuritatem. Porrò succus uvæ non potest in ipsa adhuc uva consecrari, quia materia calicis debet esse materia potabilis si autem non sit succus ex uva expressus, non est materia potabilis, sed potius cibus est. Nec vinum dicitur nisi succus expressus ex uvis maturis.

4. Sequitur acetum non esse materiam, quia non est vinum simpliciter: fit enim ex corruptione substantiali vini. Ideo Missale Pii V. jubet repeti consecrationem in aceto factam. Aliud est de vino acescente, quod non-
 am substantialem formam amisit, de quo intelligendi sunt nonnulli antiqui, qui dicunt in aceto validè consecrari. Num autem vinum acescens possit esse dubia materia, etiam illicitè in eo consecratur sine necessitate. Unde pro ratione dubii & irreverentiæ grave est peccatum.

5. Non est materia aqua vitæ, sive vinum adustum, etiam si è vino extrahatur, nec vinum cum melle, saccharo, speciebusque aromaticis decoctum, quia hæc decoctio facit tertium quoddam compositum, & mutare speciem potest.

Postremò adverte satis periculose esse in vino Hispanico his in Provinciis consecrare, quia plerumque est adulteratum; imò planè adulteratum sæpe venditur ex hydro-

E e s melle

melle confectum, ut experientia constat.

Quantum ad vinum congelatum, ordinariè non debet consecrari, nisi liquefiat, & tunc nullum est peccatum post liquefactionem consecrate, nisi tanta fuisset congelatio, de qua dubitari meritò posset, an vini naturam corruerit.

Si autem in vino congelato quis consecraret, validè consecraret, quia est vinum de vite, & per se est potabile, & accidentarium est, quod sub hac dispositione potari nequeat; quod non requiritur, quia ejus sumptio non est de necessitate, sicut ablutio in Baptismo. Nec simile est de uva; quia nec vinum est, nec potus. Si vino consecrato superveniat congelatio, remanet Christus, unde Missale solum dicit debere liquefieri, & sumi sine alia consecratione, ergo etiamsi congelatio impediret consecrationem, valida esset, ut ibi sub speciebus congelatis poneretur Christus.

Quantum ad materiam Corporis

Christi, certum est debere esse panem
 triticeum: sed quia triticum, sive fru-
 mentum, diversa genera complecti-
 tur, disputant Theologi, an filigo pos-
 sit esse materia sufficiens. Et quamvis
 omnes resolvant non licere in filigineo
 pane consecrare, quia materia dubia
 non potest consecrari, plerique tamen putant validè con-
 secrari, dicuntque filiginem non dif-
 ferre à tritico nisi accidentaliter. Quæ
 eadem opinio pacificare potest timo-
 ras quasdam conscientias, quæ ti-
 dent ne filigo inveniatur commixta
 tritico in formulis, quæ conficiuntur
 ad consecrationem, nam plerisque in
 his difficillimè purum triticum re-
 quiritur. Puto igitur ab aliis granis ex-
 arguendum esse diligenter ab his qui
 conficiunt, non ita tamen scrupu-
 losè, ut omnibus planè debeat care-
 re, tum quia parum pro nihilo reputa-
 tur, tum quia absumitur à copiosiore
 materia.

Sed quæritur de Spelta? Respon.
 granum, quo frequens est apud
 esse optimum, & ex eo delica-
 tum

tum panem fieri candidum & usua-
lem, unde tritici speciem esse vix du-
bito, quamvis à frumento vulgariter
dicto folliculis distinguatur & paleis
Contrariæ opinionis auctores puro
non satis nosse nostram Speltam, quam
vocant Zeam: sed aliud granum dege-
nerans hordeo simile videntur intel-
ligere. In illo interim non est conse-
crandum, quia oportet uti materia hic
certissima.

Non est eadem ratio de grano quod
aliqui Speltam Martii vocant, quæ se-
ritur in Martio, & colligitur in Julio,
vulgus vocat *de L'amoy*, est enim lon-
gè degenerans à Spelta, estque aspe-
rius granum palato. V. dicta in

Candelab. Myst. Tract.

*Leet. 5. ubi plura ca
de re.*